

UNIVERZITA KARLOVA
HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Motivace zaměstnanců pro práci ve Fondu ohrožených dětí
Motivation of employees to work in the Fund for Children at Risk

Diplomová práce

Vedoucí práce:

PhDr. Monika Nová, Ph.D.

Autor:

Bc. Natálie Kočovská

Praha 2025

Poděkování

Ráda bych poděkovala PhDr. Monice Nové, PhD. za odborné vedení, poskytnutí cenných rad a čas, který mi věnovala při tvorbě této diplomové práce. Děkuji také zaměstnancům Fondu ohrožených dětí, kteří se ochotně zapojili do výzkumu.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci *Motivace zaměstnanců pro práci ve Fondu ohrožených dětí* vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že všechny použité zdroje a literatura byly řádně citovány a že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 28. dubna 2025

.....

Anotace

Diplomová práce s názvem *Motivace zaměstnanců pro práci ve Fondu ohrožených dětí* se zabývá problematikou motivace pracovníků v organizaci, která se věnuje pomoci a péči o ohrožené děti.

V teoretické části je popsána motivace pracovníků v sociálních službách, vývoj dítěte a specifika syndromu týraného, zanedbávaného a zneužívaného dítěte. Dále je představena organizace Fond ohrožených dětí, její poslání, cílová skupina a personální zabezpečení péče o děti. Závěrečná kapitola se věnuje právnímu rámci ochrany dětí, zejména zákonu č. 369/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

Praktická část vychází z výzkumu mezi zaměstnanci Fondu ohrožených dětí, kde jsou identifikovány klíčové vnitřní a vnější motivátory, jako je smysluplnost práce, možnost pomáhat, ocenění, profesní rozvoj a podpora kolektivu.

Klíčová slova: Fond ohrožených dětí, motivace, práce s dětmi, psychický vývoj, sociální služby, zaměstnanci.

Annotation

The master thesis entitled Motivation of employees for work in the Fund for Children at Risk deals with the issue of motivation of employees in an organization dedicated to helping and caring for children at risk.

The theoretical part discusses the motivation of social service workers, child development and the specifics of the syndrome of abused, neglected and exploited child. Furthermore, the organisation Fund for Children at Risk, its mission, target group and staffing for child care are presented. The final chapter is devoted to the legal framework of child protection, in particular Act No. 369/1999 Coll., on Social and Legal Protection of Children.

The practical part is based on a survey of staff at the Children at Risk Fund, where key intrinsic and extrinsic motivators are identified, such as meaningful work, the opportunity to help, recognition, professional development and collective support.

Keywords: Fund for Children at Risk Children, motivation, psychological development social services, staff, working with children.

Obsah

Úvod	8
1. Motivace	9
1.1 Motivace pracovníků v sociálních službách	10
1.2 Motivace pro práci s dětmi	11
2. Vliv výchovy na vývoj dítěte	13
2.1 Psychický vývoj dítěte	15
2.2 Základní potřeby dítěte	17
2.3 Rodinná výchova	19
1.4 Školní výchova	20
3. Ohrožené dítě	21
3.1 Zanedbávané dítě, syndrom CAN.....	21
3.2 Dítě, které prožilo trauma	29
3.3 Postup při řešení situace ohrožující dítě	29
4. Fond ohrožených dětí	31
5. Zařízení FOD Klokánek	34
5.1 Přijetí dětí do zařízení FOD Klokánek	35
5.2 Důvody umístění dětí do zařízení FOD Klokánek	36
5.3 Důvody odchodů dětí ze zařízení FOD Klokánek.....	40
5.4 Pečující tety a strýcové	40
6. Sociálně-právní ochrana dětí v legislativě	43
7. Metodologie výzkumu	46
8. Prezentace výsledků	48
9. Diskuse	70
Závěr	72
Seznam tabulek	73
Seznam grafů	74
Seznam použité literatury	75
Abstrakt	79
Abstract	80

Seznam zkratek

aj. – a jiné

apod. – a podobně

FOD – Fond ohrožených dětí

např. – například

OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí

Sb. - sbírky

SPOD – Sociálně-právní ochrana dětí

Syndrom CAN – Syndrom týraného, zanedbávaného a zneužívaného dítěte

tj. – to je

tzn. – to znamená

tzv. – takzvaně

Úvod

Tato diplomová práce se zaměřuje na motivaci pracovníků ve Fondu ohrožených dětí (FOD), organizaci, která hraje nezastupitelnou roli v systému péče o ohrožené děti. Práce s ohroženými dětmi je náročná, emočně vypjatá a klade vysoké nároky na osobnostní i odborné kompetence pracovníků.

Cílem diplomové práce je primárně informovat o Fondu ohrožených dětí a jeho poslání a přiblížit také zařízení FOD Klokánek, jehož je Fond ohrožených dětí zřizovatelem.

V úvodu teoretické části bude popsána motivace pracovníků v sociálních službách a při práci s dětmi, v další kapitole bude specifikován psychický vývoj dítěte včetně vlivu rodinné a školní výchovy na zdravý vývoj dítěte. Třetí kapitola se pokusí srozumitelně popsat ohrožené dítě a dítě postihnuté syndromem týraného, zanedbávaného a zneužívaného dítěte. Další dvě kapitoly teoretické části budou popisovat organizaci zaměřující se na pomoc a péči o ohrožené děti, konkrétně Fond ohrožených dětí a zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc Klokánek. Závěrečná kapitola se bude věnovat legislativě, tedy konkrétně Zákonu o sociálně-právní ochraně dětí, známém pod zákonem č. 369/1999 Sb.

Praktická část práce bude zaměřena na kvantitativní výzkum se zaměstnanci Fondu ohrožených dětí. Výzkumnou metodou bude dotazník, který se pokusí zjistit například klíčové motivátory, které ovlivňují pracovní motivaci, spokojenost, způsoby psychohygieny apod.

1. Motivace

Motivace je klíčová pro lidské chování. Autor Plamínek definuje motivaci jako proces, jehož smyslem je „nenásilné vytvoření pozitivního přístupu k něčemu – často k nějakému výkonu či typu chování“.¹

Autorka Medlíková ve své publikaci přirovnává motivaci k takovému „vnitřnímu kompasu“, který udává směr tomu, co chceme, jak toho můžeme dosáhnout a co tím chceme získat.²

Vnitřní a vnější motivace

V odborné literatuře se můžeme setkat s dělením motivace na vnitřní a vnější. Kdy je můžeme popsat takto:

- Vnitřní motivace vychází z vnitřního přesvědčení, zájmu nebo hodnot. Je méně nápadná, ale dlouhodobě udržitelná. Vnitřní motivace také posiluje naše sebevědomí, vůli a pocit lidské hodnoty.³
- Vnější motivace je založena na vnitřních stimulech. Vnější motivace je efektivní, ale často pouze krátkodobá, jelikož to, co může být pro člověka nejdříve motivující se rychle může stát stereotypem a standardem.⁴

Motivátory a jejich příklady

- Vnějšími motivátory jsou například peníze, ve škole to jsou známky, dále odměny, v pracovním procesu může být vnější motivací také příjemné pracovní prostředí či zisk společenského uznání.

¹ Plamínek, J. *Tajemství motivace: Jak zařídit, aby pro vás lidé rádi pracovali*. 3. rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015, 16 s.

² Medlíková, O. (2021). *Umění motivace: Návody a tipy pro pracovní i rodinný život*. Praha: Grada Publishing, 2021, 13 s.

³ Tamtéž, 17 s.

⁴ Tamtéž, 15 s.

- Vnitřními motivátory jsou naopak osobní cíle, touha po seberealizaci, pocit kompetence a smysluplnost činnosti, které směřují člověka k dosažení určitého cíle či úspěchu.

1.1 Motivace pracovníků v sociálních službách

Pracovníci v sociálních službách čelí náročné a často emočně zatěžující práci, která vyžaduje vysokou míru empatie, trpělivosti a odolnosti vůči stresu. Motivace těchto pracovníků je proto klíčovým faktorem nejen pro jejich dlouhodobou spokojenost a setrvání v oboru, ale také pro kvalitu poskytovaných služeb.

Motivace pracovníků v sociálních službách je často založena na kombinaci vnitřních a vnějších motivátorů. Mezi hlavní vnitřní motivátory patří:

- Smysluplnost práce – vědomí, že jejich činnost má přímý pozitivní dopad na životy druhých lidí, je pro mnoho pracovníků zásadní hnací silou.
- Možnost pomáhat a být užitečný – potřeba být prospěšný a pomáhat těm, kteří to potřebují, je častým důvodem, proč lidé do tohoto oboru vstupují a proč v něm zůstávají.
- Osobní hodnoty a přesvědčení – práce v sociálních službách často koresponduje s osobními hodnotami, jako jsou solidarita, spravedlnost nebo lidskost.

Mezi vnější motivátory patří například:

- Ocenění a uznání – pravidelné oceňování a zpětná vazba od vedení i klientů zvyšuje pocit důležitosti a motivaci k další práci.
- Možnost profesního rozvoje – nabídka vzdělávacích kurzů, supervizí a dalšího rozvoje podporuje pracovníky v jejich růstu a zabraňuje syndromu vyhoření.
- Podpora kolektivu a týmová spolupráce – kvalitní pracovní vztahy a podpora mezi kolegy jsou významným faktorem pro udržení motivace, zejména v náročných situacích.

V sociálních službách je důležité, aby vedení organizace aktivně podporovalo motivaci zaměstnanců nejen prostřednictvím finančních odměn, ale především vytvářením pozitivní pracovní atmosféry, možností dalšího vzdělávání a znalostí hodnot organizace. Pravidelné oceňování, uznání a zapojení pracovníků do rozhodovacích procesů přispívá k jejich vyšší angažovanosti a spokojenosti.⁵

1.2 Motivace pro práci s dětmi

Práce s dětmi, ať už ve školství, volnočasových aktivitách nebo v sociálních službách, je specifická tím, že vyžaduje nejen odborné znalosti, ale i silnou vnitřní motivaci, kreativitu a schopnost navazovat vztahy.

Motivace pro práci s dětmi je často spojena s následujícími faktory:

- Radost z práce a smysluplnost – mnoho pracovníků uvádí, že je naplňuje radost dětí, jejich pokroky a možnost pozitivně ovlivnit jejich životní cestu. Práce s dětmi přináší pocit smysluplnosti a naplnění, což je silný vnitřní motivátor.
- Možnost být vzorem a inspirovat – pracovníci vnímají svou roli jako příležitost předávat hodnoty, dovednosti a být pro děti pozitivním vzorem.
- Kreativita a rozmanitost – práce s dětmi je pestrá, vyžaduje neustálé hledání nových metod, her a přístupů, což motivuje lidi, kteří mají rádi změnu a tvořivost.
- Vztahy a zpětná vazba – pozitivní vztahy s dětmi a jejich rodinami, stejně jako uznání od kolegů a vedení, jsou významnými vnějšími motivátory.

Pro udržení motivace při práci s dětmi je důležité, aby pracovníci měli možnost dalšího vzdělávání, podpory a pravidelné reflexe své práce. Oceňování pokroků, sdílení úspěchů a možnost konzultací s kolegy i odborníky pomáhá předcházet vyhoření a podporuje dlouhodobou spokojenost. Důležitá je také zpětná vazba od dětí samotných,

⁵ MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2003, 329 -334 s.

která často přichází v podobě spontánní radosti, zájmu a důvěry, což je pro mnoho pracovníků největší odměnou.⁶

⁶ KALHOUS, Zdeněk a OBST, Otto. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002. 92-99 s.

2. Vliv výchovy na vývoj dítěte

Historické postavení dítěte ve společnosti

Naše společnost se řídí po vzoru západních civilizací tak, že se k dětem přistupuje přátelsky, ochránářsky a je pro ně středobodem. Avšak násilí na dětech, které se vyskytuje i v současné době, má svojí historii už od pradávna. Podoba násilí na dětech se však měnila.

U přírodních národů a kmenů uskutečňovaly obřady, které měly sloužit k usmíření, ochraně a získání přízně s Bohem. Mezi oběťmi, které se „věnovaly“ Bohu patřily neplnoprávní členové skupiny, primárně děti. I přes to, že si vyšší hodnotu lidského života uvědomovali, považovali dětskou oběť jako cenný dar.⁷

V Antice měl právo nad životem i smrtí svých dětí otec. Otec rozhodoval také tom, zda bude dítě přijato do rodiny, či prodáno. Nechtěné či nemocné děti byly shazovány ze skály. Otec se tedy mohl vůči svému dítěti dopustit čehokoliv, včetně vraždy, a to bez trestu. Až s nástupem křesťanství roku 313 a vydáním římského zákona v roce 374 bylo považováno zabití dítěte stejně vážné, jako je tomu v dnešním pojetí.

Ve Starém zákoně se vyskytuje jedno z přikázání a to konkrétně „nezabiješ!“, které odmítá jakékoliv lidské oběti a vraždy. Tyto činy jsou nově vnímány jako ohavnost a děti se začnou vnímat po celé období středověku a novověku jako rovnocenní členové společnosti.⁸

Nově se začnou objevovat názvy jako nalezinec nebo útulek pro odložené děti. První nalezinec byl zřízen roku 335 v Cařihradě. Pokud chtěl rodič zůstat při odložení dítěte v anonymitě, budovaly se do vrat a zdí útulků otáčedla tzv. torny, která sloužila na tajné umístění dítěte, následné otočení, čímž se dítě dostalo do bezpečí nalezince. První torno bylo zřízeno roku 1198 v Římě.

⁷ MAŠÁT, V. *Historický pohled. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě a Dětské krizové centrum v Praze.* Buletin č. 1 Dětského krizového centra v Praze. 1. vyd., Praha: Dětské krizové centrum, 1995, 1-4 s.

⁸ DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJČEK, Z. a kol. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě.* 1. vyd., Praha: Grada Publishing, 1995, 21 s.

Příbytek obyvatelstva a zlepšení hmotného zajištění obyvatelstva vedlo v 16. století ke změně pohledu na dítě, jeho dětství a rodinu. V rodinách si s dětmi hrají, mazlí se, povídají pohádky, zároveň kladou důraz na disciplínu a vědomosti dětí. Jan Ámos Komenský v 17. století vytvořil systém výchovy a vzdělávání pro všechny děti, bez ohledu na pohlaví či sociální vrstvu.⁹

Dne 6. prosince 1774 zavedla pro všechny děti Marie Terezie povinnou školní docházku.

J. J. Rousseau a další osvícenci ve 2. polovině 18. století specifikovali roli dítěte ve společnosti a značně zlepšili pohled na dítě a jeho dětství. Jelikož v této době stoupá počet odložených a nemanželských dětí, zřizuje se více nových dětských útulků včetně torny.¹⁰

V 19. století se vyskytuje problematika zneužívání dětí na dětskou práci. Děti pracují v továrnách jako levná pracovní síla. Postupně však začaly být vydávány zákony omezující práci dětí například časově či od určitého věku. Na konci 19. století byla práce dětí do 15 let věku zakázána.

Od počátku 20. století se klade důraz na vytváření správných návyků dítěte. Po druhé světové válce se rodina stává nejdůležitější skupinou. Vznikají také nové dobrovolnické i laické instituce zabývající se rodinou a dítětem. Tyto instituce nabízí nejen sociální služby, ale i odborné poradenské služby z oborů psychologie, psychiatrie, sociální pediatrie apod.¹¹

Nejdůležitějším dokumentem v souvislosti pojetím dětství, přístupu k němu, ale i ochraně, se stala Úmluva o právech dítěte. Tento dokument vedl poprvé k otázkám

⁹ DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJČEK, Z. a kol. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. 1. vyd., Praha: Grada Publishing, 1995, 21 s.

¹⁰ ŠPECIÁNOVÁ, Šárka. *Ochrana týraného a zneužívaného dítěte*. Praha: Linde, 2003, 18 s.

¹¹ DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJČEK, Z. a kol. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. 1. vyd., Praha: Grada Publishing, 1995, 22 s.

ochrany dítěte před týráním, zneužíváním a zanedbáváním a předcházení této problematice.¹²

2.1 Psychický vývoj dítěte

K obecným znakům psychického vývoje Vágnerová uvádí následující informace. Psychický vývoj je: zákonitým procesem, jehož vývojové fáze na sebe navazují, celistvým procesem, kdy je somatická i psychická složka ve vzájemné interakci, procesem typických proměn (rozvoj psychických vlastností a procesů), nerovnoměrný a nebývá zcela plynulý, příkladem je různé tempo v různých obdobích vývoje individuálně specifický, kdy je proces vývoje u každého jedince individuální a originální.¹³

Na psychický vývoj dítěte mají vliv tři obecně známí činitelé, kterými jsou: dědičnost, prostředí a výchova.

Novorozené dítě získá (dědí) od předků dispozice, jinak také vlohy, které nám předurčují, jak se bude vyvíjet jeho duševní život před tím, než na něj začnou mít vliv zbylé dva činitelé. Právě klidné, a hlavně zdravé prostředí, ve kterém dítě vyrůstá, má značný vliv na jedince i jeho dobrý rozvoj zděděných vloh.

Je prokázáno, že na zdravý vývoj dítěte má vliv také doba před jeho narozením. Špatná životospráva, špatné prostředí, stres, konflikt, hluk, ale i kouř a jiné látky, například nikotin, alkohol, návykové látky apod., které matka v těhotenství vědomě požívá a užívá, mají negativní vliv na zdravý vývoj dítěte nejen před narozením, ale i po narození.

Výchova, tedy třetí z výše zmíněných činitelů, je vědomé, soustavné a cílevědomé působení starší generace na mladší generaci. První informace přijímá již zárodek v těle

¹² DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJČEK, Z. a kol. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. 1. vyd., Praha: Grada Publishing, 1995, 22 s.

¹³ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000, 22 s.

matky. Po narození se rozvinou všechny smyslové orgány, které umožňují přijímat nové podněty a následně na ně reagovat.¹⁴

Fáze psychického vývoje

Fáze psychického vývoje popsala celá řada autorů. Za zmínku stojí však ty nejznámější a to od J. Piageta a E. Eriksona.

J. Piaget rozdělil fáze psychického vývoje následovně:

- *„Fáze senzomotorické inteligence – trvá od narození do 2 let.*
- *Fáze symbolického a předpojmového myšlení – trvá od 2 do 4 let.*
- *Fáze názorného myšlení – trvá od 4 do 7 let.*
- *Fáze konkrétních logických operací – trvá od 7 do 11 let.*
- *Fáze formálních logických operací – nastává v 11-12 letech.“*

E. Erikson rozdělil fáze psychického vývoje takto:

- *„Fáze základní důvěry v život proti základní nedůvěře – 0-1 rok.*
- *Fáze autonomie proti studu a pochybám – od 1 do 3 let.*
- *Fáze iniciativy proti pocitům viny – od 3 do 6 let.*
- *Fáze snaživosti proti pocitu méněcennosti – od 6 do 12 let.*
- *Fáze identity proti zmatení rolí – od 12 do 19 let.*
- *Fáze intimity proti izolaci – od 19 do 25 let.*
- *Fáze generativity proti stagnaci – od 25 do 50 let.*
- *Fáze integrity proti zoufalství – od 50 let.“¹⁵*

Vágnerová ve své knize zmiňuje pojem „Senzitivní fáze“. Senzitivní fáze je období ve vývojové fázi, kdy je dítě zvýšeně citlivé a vnímavé na určité podněty. Jako příklad

¹⁴ VACÍNOVÁ, M., TRPIŠOVSKÁ, D., FARKOVÁ, M. Psychologie. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010, 63-64 s.

¹⁵ Tamtéž, 23 s.

autorka uvádí období v raném dětství, kdy se je právě v tomto období pro dítě klíčově navazování a opěťování citového vztahu. Pokud v tomto období nedochází k uspokojení této potřeby, hrozí, že si ji později neosvojí, což může negativně ovlivnit jeho budoucí schopnost vytvářet hluboké mezilidské vztahy.

Právě rané zkušenosti a zároveň nepříznivé zážitky ve vývojové fázi mají přesah až do dospělosti, kdy mohou nepříznivě ovlivnit nejen sociální vztahy z obecného pohledu, ale i konkrétně partnerské vztahy a vztahy s vlastními dětmi.¹⁶

Až 70% jedinců, se kterými se nezacházelo dobře nebo prožili nějaké negativní zážitky, má sklony chovat se ve svém životě a ve vztazích podobně.¹⁷

2.2 Základní potřeby dítěte

Všechny děti, včetně dětí s vývojovými poruchami, mají určité základní potřeby, jejichž naplnění je nezbytné pro vývoj a prospívání dítěte.

Allen a Marotz uvádí mezi základní potřeby konkrétně tyto:

„Tělesné potřeby:

- *Přístřeší a ochrana.*
- *Výživné jídlo přiměřené věku dítěte.*
- *Teplo a přiměřené ošacení.*
- *Preventivní zdravotní a zubní péče.*
- *Čistota.*
- *Odpočinek a aktivita ve vyvážené míře.*

¹⁶ VACÍNOVÁ, M., TRPIŠOVSKÁ, D., FARKOVÁ, M. Psychologie. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010, 24-25 s.

¹⁷ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese: variabilita a patologie lidské psychiky*. 3. vyd. Praha: Portál, 1999, 320 s.

Psychické potřeby:

- *Láska a důslednost – výchovná péče rodičů či opatrovníků, na které se dítě může spolehnout, že jsou tu „pro něj“.*
- *Bezpečí a důvěra – důvěrně známé prostředí a přítomnost rodičů či opatrovníků, kteří spolehlivě reagují na potřeby dítěte.*
- *Reciproční výměna – od nejranějšího dětství se dítě setkává s „dáváním a bráním“ ve vzájemných vztazích, a tím se v něm posiluje schopnost citlivě vnímat a reagovat.*
- *Správné očekávání dospělých, co dítě na daném vývojovém stupni už dokáže zvládnout a co ještě ne.*
- *Přijímání kulturních, etnických či vývojových odlišností, kterými se dané dítě vyznačuje, a kladný přístup k těmto odlišnostem.*

Potřeba učit se

- *Nejranější formou učení je hra.*
- *Přístup k vývojově adekvátním zkušenostem a hracím materiálům.*
- *Materiály a zkušenosti, jimž je dítě vystavováno, by měly odpovídat jeho schopnostem*
- *Chyby a selhání je třeba brát jako důležité kroky v procesu učení a nikdy by neměly být důvodem k peskování či zesměšňování dítěte.*
- *Dospělí lidé, kteří v každodenním životě sami ukazují dítěti chování, jaké od něj očekávají, ať už se jedná o způsob mluvení, sociální interakce či způsoby zvládnání stresu.*
- *Zahrnutí do adekvátního jazykového „společenství“, zvláště rodiny, kde se dítě učí komunikovat prostřednictvím zvuků, gest, znaků, a nakonec slov a vět.*

Potřeba úcty a sebevědomí

- *Vlídne a vstřícné prostředí, v němž je dítě povzbuzováno a jeho snaha je oceňována.*

- *Přijímání snah dítěte a uznání pro to, co dítě dokázalo, ať jsou to velké věci, či maličkosti.*
- *Pochopení pro to, že dítě samo sebe hodnotí na základě toho, co dokáže.*
- *Pozornost zaměřená k tomu, co dítě dělá dobře.*
- *Vědomí, že postupné osvojování vývojových dovedností vyžaduje obrovské úsilí a soustředění.”¹⁸*

2.3 Rodinná výchova

Na výchovu dětí mají největší vliv rodiče, kteří jsou pro jejich dítě primárními vzor. Hlavním cílem rodičů by mělo být to, aby se jejich dítě všestranně vyvíjelo a mělo bezpečné zázemí, ve kterém by mohlo řádně růst a připravovat se na život v dospělosti. Rodina je základním a hlavním pilířem pro budování vztahů dítěte. Jistota a citová opora pomáhá rodičům a jejich dětem překonávat různé životní překážky a konflikty, se kterými se setkávají mimo rodinu či v rámci vlastní rodiny. Vztah mezi rodiči a atmosféra, která mezi nimi panuje, zanechává na dětech hluboké stopy. Každá rodina by měla dítěti zajistit bezpečí a cítit dostatek rodičovské lásky, obzvláště v době vývoje, kdy je slabé, bezmocné a potřebuje pomoc, pochopení i ochranu. Jakýkoliv rozvrat v rodině porušuje citovou stabilitu dítěte a zbavuje ho vnitřních jistot. Matka i otec jsou hlavními oporami, které v případě rozvodu či rozchodu způsobí, že se dítě cítí opuštěné, může být také neklidné, plachivé a můžou také nastat negativní změny jeho chování.¹⁹

¹⁸ ALLEN, K. Eileen a MAROTZ, Lyn R. *Přehled vývoje dítěte: od prenatálního období do 8 let*. Praha: Portál, 2002, 14-17 s.

¹⁹ VACÍNOVÁ, M., TRPIŠOVSKÁ, D., FARKOVÁ, M. *Psychologie*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010, 65-66 s.

1.4 Školní výchova

Školní výchova představuje soubor pedagogických a sociálních vlivů, které škola uplatňuje na dítě s cílem formovat jeho osobnost, hodnoty a chování. Ačkoli hlavní odpovědnost za výchovu nese rodina, škola hraje nezastupitelnou roli, protože děti v ní tráví značnou část svého času a jsou vystaveny různorodým podnětům.

Školní výchova má na dítě vliv v mnoha směrech, konkrétně:

- Sociální vývoj: Dítě se ve škole učí spolupracovat, respektovat autority a řešit konflikty.
- Emoční stabilita: Kvalita vztahů s učiteli a spolužáky ovlivňuje sebevědomí a emocionální pohodu dítěte. Pozitivní školní klima podporuje zdravý psychický vývoj.
- Hodnotová orientace: Škola přispívá k formování morálních hodnot a etických norem, jelikož dítě musí dodržovat školní řád a pravidla.
- Akademické dovednosti: Kromě znalostí škola rozvíjí i dovednosti jako je kritické myšlení, samostatnost a odpovědnost.²⁰

²⁰ KUCHARSKÁ, Anna a ŠVANCAROVÁ, Daniela. *Bezstarostné roky?: kroky a krůčky předškolním věkem : poradenství pro rodiče*. Brno: Edika, 2017. 23 s.

3. Ohrožené dítě

Mezi ohrožené děti řadíme děti, které vyrůstají v patologické rodině či prostředí, čímž je ohroženo zdraví a vývoj dítěte. Ohrožené dítě si volbu tohoto stylu života nezvolilo svobodně.²¹

Pokud dítě vyrůstá v disfunkční nebo dokonce afunkční rodině, ohrožuje tím nejen zdravý vývoj dítěte, ale velmi často i budoucí život dítěte.²²

Vyhledání a následné posouzení situace ohroženého dítěte není snadné. Počet zjištěných případů ohrožených dětí je jen zlomkem skutečného počtu zanedbávaných, týraných a zneužívaných dětí. Nejčastějšími subjekty, které značně napomáhají k odhalování ohrožených dětí, jsou jednoznačně orgány sociálně-právní ochrany dětí, které dostanou informaci od pracovníků škol, lékařů, trenérů a dalších pracovníků, kteří jsou s dětmi v kontaktu.²³

3.1 Zanedbávané dítě, syndrom CAN

Syndrom CAN (Child Abuse and Neglect) definoval Dunovský jako: „*jakýmkoli nenáhodným jednáním rodičů nebo jiné dospělé osoby, které je v dané společnosti odmítané a nepřijatelné, jež poškozují tělesný, duševní i společenský stav a vývoj dítěte, popř. způsobuje jeho smrt*“²⁴

Vágnerová charakterizuje syndrom CAN jako „*necitlivost a bezohlednost k dítěti, jeho podřízení nebo využití k uspokojování potřeb dospělého*“.²⁵

²¹ MATOUŠEK, O. a kol. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003, 201 s.

²² FISCHER, Slavomil a ŠKODA, Jiří. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Psyché. Praha: Grada, 2014, 172 s.

²³ ŠPECIÁNOVÁ, Šárka. *Ochrana týraného a zneužívaného dítěte*. Praha: Linde, 2003, 13-14 s.

²⁴ DUNOVSKÝ, J. a kol. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 1995, 45 s.

²⁵ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese: variabilita a patologie lidské psychiky*. 3. vyd. Praha: Portál, 1999, 320 s.

V roce 1992 byly Zdravotní komisí Rady Evropy definované tři základní varianty syndromu CAN následovně:

I. Zanedbávání dítěte

Vědomé či nevědomé aktivity rodiče, vychovatele či jiné osoby, které způsobuje poškození zdraví a vývoje dítěte. Toto jednání může vést v nejhorším případě až k úmrtí dítěte.²⁶

Tělesné zanedbávání je způsobeno neuspokojením životních potřeb dítěte, kterými jsou zajištění například stravy, ošacení, bydlení. Dalším druhem zanedbávání dítěte je citové zanedbávání, kdy dochází k zanedbávání citových potřeb. Dále může být prováděno zanedbávání vzdělání, kdy rodiče neposílají děti do školy nebo dochází dětské práci. V nejhorším případě do tohoto druhu zanedbávání řadíme také úplnou izolaci od lidské společnosti. Posledním druhem zanedbávání je zanedbávání zdravotní péče. Nejčastěji se vyznačuje se tím, že rodič nebere své dítě na preventivní prohlídky k lékaři.²⁷

Rizikové rodiče

Vágnerová mezi rodiče se sklony ke zanedbávání řadí osoby:

- Které nejsou pro roli rodiče dostatečně kompetentní, nemohou nebo nejsou schopni tuto roli plnit. Jsou jimi například mentálně retardovaní, psychicky či fyzicky hendikepovaní, závislí na návykových látkách či alkoholu, lidé citově deprimovaní apod.
- Které nemají pro výkon rodičovské role ostatečnou motivaci. Tito jedinci se příliš zabývají svými problémy nebo zájmy. Typickým příkladem jsou například mladí rodiče, lidé žijící hmotnou nouzí, kariéristi či sebestřední jedinci.

²⁶ ŠPECIÁNOVÁ, Šárka. *Ochrana týraného a zneužívaného dítěte*. Praha: Linde, 2003, 20 s.

²⁷ Tamtéž, 24 s.

Rizikové děti

Vágnerová mezi rizikové děti ohrožené zanedbáváním řadí děti:

- Které jsou apatické, nevýrazné, nenápadné nebo pasivní, což vede k tomu, že nedovedou své rodiče zaujmout.
- Které mají nějaké znevýhodnění, například nemocné nebo s mentálním nebo tělesným hendikepem.²⁸

II. Psychické i fyzické týrání

Psychické týrání je jednání, které má nepříznivý vliv na citový vývoj a chování dítěte. Pro psychické týrání jsou typické slovní útoky, nadměrné ponižování, kritizování a citové vydírání dítěte. Dítě se cítí méněcenně a utvrzuje se v tom, že nikdy nebude pro své rodiče dost dobré. Psychické týrání může mít za následek psychickou deprivaci dítěte. Psychické týrání je nejrozšířenější formou týrání a zároveň se nejhůře rozpoznává.

Psychické týrání se dělí na aktivní týrání a pasivní týrání:

- Aktivní psychické týrání je cílené a úmyslné jednání, jehož cílem je citové ublížení dítěti.
- Pasivní psychické týrání je naopak absence nebo úmyslně zanedbávání něčeho, čeho je při výchově dítěte potřeba.

Fyzické týrání je fyzické zranění dítěte bitím či jinými způsoby ublížení na zdraví (dušení, trávení, pálení cigaretami apod.), včetně jejímu nezabránění.

Fyzické týrání se dělí na aktivní týrání a pasivní týrání:

- Aktivní fyzické týrání zahrnuje všechny způsoby násilí na dětech. Aktivní fyzické týrání se ještě dělí na aktivní tělesné týrání s následným poraněním a aktivní

²⁸ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese: variabilita a patologie lidské psychiky*. 3. vyd. Praha: Portál, 1999, 322 s.

tělesné týrání, které nemá bezprostřední známky tělesného poranění. Typické pro aktivní tělesné týrání s následným poraněním je bití, popálení, opaření apod. Pro druhé, tedy aktivní tělesné týrání, které nemá bezprostřední známky tělesného poranění je typické dušení, trávením, dále také vystavování opakovaným lékařským vyšetřováním či sexuální zneužívání.

- Pasivní fyzické týrání je typické ve formě nedostatečného uspokojování základních tělesných potřeb. Do této kategorie se také řadí zanedbávání péče, které může mít za následek poranění či smrt dítěte. Dítě neprospívá v mnoha oblastech.²⁹

Rizikovní rodiče

Vágnerová mezi rodiče se sklony k psychickému či fyzickému týrání řadí osoby:

- Které mají sklony k násilným reakcím a nedokáží se ovládat. Jako příklady těchto jedinců autorka uvádí například osoby s abnormálním vývojem osobnosti, specificky uvádí psychopaty, duševně nemocné, dále závislé na alkoholu a návykových látkách.
- Které se soustředí pouze na své zájmy a problémy a dítě je pro ně zátěž. Typickými příklady těchto jedinců jsou například osoby v dlouhodobé stresové situaci, nezaměstnaní, nespokojení se svým životem případně nespokojení v manželském či partnerském soužití.
- Které dítě mít nechtěli a je jim na obtíž. Dítě vnímají negativně a vše přičítá jeho špatné výchově.

Rizikové děti

Psychickým i fyzickým týráním bývají postiženi dívky i chlapci bez ohledu na věk. Nejčastěji jsou týráním postiženy děti školního věku.

Vágnerová mezi rizikové děti ohrožené psychickým či fyzickým týráním řadí děti:

²⁹ ŠPECIÁNOVÁ, Šárka. *Ochrana týraného a zneužívaného dítěte*. Praha: Linde, 2003, 20-21 s.

- Které se chovají nesrozumitelně a jejich výchova je tudíž náročnější. Jako příklady jsou například uvedeny ustrašené, neslyšící nebo mentálně retardované děti.
- Které svým chováním nadměrně zatěžují, dráždí a vyčerpávají, což může vést k nechuti a odporu rodičů. Zmíněny jsou hyperaktivní děti či nemocné děti.
- Které nesplňují očekávání nebo rodiče nějak zklamaly, například děti s hendikepem, špatným prospěchem, nehezké, nešikovné, neobratné.
- Které si vynucují svým provokujícím chováním uspokojení svých potřeb. Takto se projevují například děti, kterým se rodiče dostatečně nevěnují nebo jsou deprivované.³⁰

III. Sexuální zneužívání

Sexuální zneužití či opakované zneužívání dítěte je vystavení dítěte sexuálnímu kontaktu za cílem sexuálního uspokojení dospělé osoby. Mezi sexuální zneužívání patří nejen samotný pohlavní styk, ale i pohlavní doteky, nucení sledovat pornografii a další aktivity spojené se sexuální tematikou.

Osobou, která dítě zneužívá může být nejen rodič, ale i jiná blízká osoba, přítel či úplně cizí osoba. Sexuální zneužití či zneužívání se dělí na zneužití bez tělesného kontaktu nebo zneužití s tělesným kontaktem.

Mezi sexuální zneužití či zneužívání bez tělesného kontaktu zejména patří: exhibicionismus (dospělý jedinec ukazuje své genitálie dítěti), harassment (dítě je znepokojováno slovními útoky se sexuálním kontextem, dítě je poplácáváno po zadku, nadměrně tisknuto k dospělé osobě), telefonické hovory, textové zprávy či online komunikace (vynucování komunikace se sexuální tematikou), nucení dítěte k pořizování obnažených fotografií či prohlížení pornografických časopisů.

³⁰ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese: variabilita a patologie lidské psychiky*. 3. vyd. Praha: Portál, 1999, 334-335 s.

Mezi sexuální zneužití a zneužívání s tělesným kontaktem zejména patří: jednání, při kterém dospělý dítě obtěžuje, líbá, osahává na erotogenních zónách, dále sem patří sexuální útoky, kdy při odporu dítěte užívá dospělý sílu, aby se mohl dotýkat erotogenních zón a následně do dítěte vnikl prstem, jazykem či nějakým předmětem, dalším projevem je samotné znásilnění, kdy dospělý vnikne svým penisem do vagíny, konečníku či úst dítěte. Do kategorie sexuálního zneužití či zneužívání také řadíme nejen incest a intrafemurální pohlavní styk, tedy styk mezi stehna, ale i komerční sexuální zneužívání. Komerční sexuální zneužívání má podobu dětské pornografie, dětské prostituce a obchodu s dětmi za účelem sexuálního zneužití.

R. Summit, americký dětský psychiatr, popsal a rozdělil v roce 1983 syndrom dětského přizpůsobení se sexuálním zneužíváním do pěti fází:

- 1. fáze – Utajování sexuálního zneužívání – Dospělá zneužívající osoba psychicky působí na dítě a utváří si s ním jejich společné tajemství. Zneužívající přesvědčuje dítě, že by jejich tajemství nikdo nerozuměl, nikdo by dítěti nevěřil, rodiče by se zlobili, čímž vyvolává v dítěti pocit bezmoci.
- 2. fáze – Svedení a přizpůsobení – Sexuální zneužití dítěte často nebývá pouze jednou, tudíž se dítě smiřuje a podřizuje dalším atakům. V této fázi začíná dítě pociťovat vnitřní konflikt, což může mít za následek projevy psychopatologie, patologické závislosti či sebe trestání. Dítě se samo obviňuje.
- 3. fáze – Opožděné a nepřesvědčivé odhalení sexuálního zneužití – Dítě nahlásí sexuální zneužití či zneužívání s velkým časovým odstupem. Z důvodu prvotního traumatizujícího zážitku dochází velice často až k pozdějšímu oznámení tohoto nevhodného zacházení. Pozdější ohlášení vede k řadě pochybnostem o pravdivosti tvrzení dítěte, proto je toto období pro zneužívané dítě velmi psychicky náročné a těžko se shánějí důkazy.
- 4. fáze – Odvolání původní výpovědi – Počáteční odhodlání o sdělení pravdy o zneužívání se mění ve strach a pocit viny. Nejčastěji se dítě obává reakcí zneužívatele i rodiny, má strach ze zavržení a rozpadu rodiny. Nejčastější dítě

reaguje tak, že si situaci vymyslelo. V této fázi a této reakci dítěte je potřeba zkontaktovat odbornou veřejnost, která je schopna toto tvrzení ověřit, zejména je to orgán činný v trestním řízení. Pokud nedojde k poskytnutí psychické podpory a kontaktování příslušného orgánu hrozí, že dojde k dovršení do poslední 5. fáze zneužívání.

- 5. fáze – Syndrom dětského přizpůsobení se sexuálním zneužitím.³¹

Rizikovní rodiče

Aktéry sexuálního zneužívání jsou především muži, ženy se u tohoto typu zneužívání vyskytují pouze zřídka.

Vágnerová mezi rodiče se sklony k sexuálnímu zneužívání dětí řadí osoby:

- Které mají odlišné sexuální zaměření. V této souvislosti pedofilní.
- Které jsou narušené a sexuálně nevyzrálé. Tito jedinci se nezaměřují na děti vlivem pedofilních sklonů, nýbrž využívají bezbrannosti dítěte. Typickými příklady jsou jedinci, kteří nejsou schopni navázat přijatelný sexuální vztah a dítě vnímají jako řešení své situace.
- Které nedokáží kontrolovat své pudové jednání. Nejčastěji se jedná o osoby s duševním onemocněním, například se schizofrenií, demencí apod. či závislí na návykových látkách a alkoholu.

Rizikové děti

Vágnerová mezi rizikové děti ohrožené sexuálním zneužíváním řadí:

- Dívky a holčičky, které působí starším, koketním a přítulným dojmem.
- Hendikepované děti, které jsou bezbranné a závislé. Čím více je dítě hendikepované, tím menší je pravděpodobnost, že bude toto zneužívání prozrazeno.³²

³¹ ŠPECIÁNOVÁ, Šárka. *Ochrana týraného a zneužívaného dítěte*. Praha: Linde, 2003, 22-23 s.

³² VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese: variabilita a patologie lidské psychiky*. 3. vyd. Praha: Portál, 1999, 343 s.

IV. Zvláštní formy zneužívání a týrání

Do této skupiny se řadí takové zneužívání a týrání, které není dle Zdravotní komise Rady Evropy zařazeno mezi varianty syndromu CAN, patří mezi ně:

- Systémové týrání – Objevuje se následně po ukončení předchozího traumatu, kdy je dítě svěřeno do péče odborníků, kteří mají s jeho traumatem pracovat. Odborníci, obnovují či vytváří nová traumata. Příkladem je například odborník, který dítěti nevěří a zpochybňuje jeho výpovědi, dítě je opakovaně vyslýcháno nebo opakovaně podstupuje lékařské prohlídky, výsledky či je prováděn výslech u soudu za přítomnosti pachatele.
- Organizované zneužívání dětí – Závažná forma sexuálního zneužívání dětí, které přesahuje hranice nejen měst, případně státu, ale i kontinentu. Typickými příklady jsou dětská pornografie, dětská prostituce, sexuální turistika a specifické obchodní aktivity, kdy je dítě zbožím.
- Rituální zneužívání – Zacházení s dítětem, které se opírá o symboly, které mají náboženskou, magickou nebo jinou nadpřirozenou charakteristiku. Nejde vždy o skupinový jev, tudíž není vždy jasně dané, jak se bude pachatel k dítěti chovat. Může jít pouze o nahánění strachu dítěti.³³

³³ ŠPECIÁNOVÁ, Šárka. *Ochrana týraného a zneužívaného dítěte*. Praha: Linde, 2003, 26 s.

3.2 Dítě, které prožilo trauma

Shapiro se ve své publikaci zaměřil na děti postižené traumatem a popsal jejich chování. Typickým varovným signálem je změna chování, která nastala až po prožitém traumatu. Traumatizované dítě:

- Je úzkostlivé a ustrašené, aniž by k tomu mělo důvod.
- Je v ústraní a projevuje nedůvěru k druhým osobám.
- Je agresivní a nahněvané.
- Má nezvyklé chování, například tiky, zvláštní projevy či zanedbávání pořádku.
- Je podrážděné, zasmušilé, má projevy deprese, nebo je naopak přehnaně aktivní.
- Obviňuje se.
- Má psychosomatické potíže, například žaludeční potíže, bolest hlavy nebo neodůvodněnou bolest.
- Nemá zájem o školu a učení.
- Mění své spací a stravovací návyky.
- Má sebedestruktivní sklony.
- Začne se chovat jako kojeneček, jelikož si přeje, aby s ním bylo tak zacházeno.³⁴

3.3 Postup při řešení situace ohrožující dítě

Pokud dojde k odhalení případu ohroženého dítěte, je potřeba nejprve zabránit dalšímu případnému útoku na dítě. Pokud došlo k tělesnému poranění je potřeba zajistit akutní lékařské ošetření. Pokud docházelo ke kombinacím fyzického, psychického či sexuálního zneužívání je nutné nastolit, pokud je to možné, duševní pohodu dítěte. Děti často trápí pocit viny, stydí se, obává se reakcí rodiny a ztráty lásky. Je potřeba získat důvěru dítěte, aby mohlo mít jistotu, že se mu věří a chtějí mu pomoci.

³⁴ SHAPIRO, Lawrence E. *Emoční inteligence dítěte a její rozvoj*. Vyd. 4. Praha: Portál, 2014, 227-228 s.

Pokud dochází k závažnému zanedbávání, týrání či zneužívání je vhodné navázat spolupráci sociálního pracovníka a dětského psychologa.

Pracovník OSPOD je v tomto případě povinen zjistit sociální zázemí v rodině dítěte a případně zajistit, aby po návratu nedocházelo k opětovanému ohrožování dítěte. Jestliže není možný návrat dítěte zpět do rodiny a není možné jej umístit k příbuzným, je dítěti zajištěno náhradní ubytování v některém z pobytových zařízení.³⁵

Nejčastěji je využíváno pro umístění ohrožených dětí zařízení Fondu ohrožených dětí Klokánek, kde jsou specializováni a uzpůsobeni přijímat akutně odebrané děti.

³⁵ ŠPECIÁNOVÁ, Šárka. *Ochrana týraného a zneužívaného dítěte*. Praha: Linde, 2003, 125-126 s.

4. Fond ohrožených dětí

Založení Fondu ohrožených dětí

Fond ohrožených dětí, který je také známý pod zkratkou FOD, je nevládní neziskovou organizací, která se zabývá pomocí ohroženým dětem na území celé České republiky. Myšlenku zřídit organizaci zabývající se pomocí ohroženým dětem měla skupina pěstounů a osvojitelů, kteří tuto myšlenku zrealizovali dne 2.dubna 1990, kdy Fond ohrožených dětí oficiálně vznikl.

Od roku 1994 pořádá Fond ohrožených dětí dvakrát do roka celonárodní dobročinnou sbírku, konkrétně 1.června na Mezinárodní den dětí a o Vánocích. Zmíněná celonárodní dobročinná sbírka i velká podpora veřejnosti vedla k tomu, že se stal Fond ohrožených dětí z malého občanského sdružení největší nestátní neziskovou organizací na ochranu dětí v České republice.

V prvním kole konání vánoční celonárodní sbírky se v roce 1994 vybralo více než 11 milionů korun. Tato částka byla následně rozdělena na rozvoj pěstounské péče, konkrétně na příspěvky na výživu dětí a bezúročné půjčky na zlepšení bytových podmínek velkých pěstounských rodin, a zřízení sítě regionálních poboček, které se zaměřují na terénní sociální práci. V následujících letech byly sbírky použity například na vybudování azylových domů pro rodiny s dětmi a zařízení na přechodnou rodinnou péči, známé pod názvem Klokánek.³⁶

Fond ohrožených dětí v číslech mezi lety 1990–2023

Dle informací na webových stránkách Fondu ohrožených dětí se v letech 1990–2014 podařilo nalézt náhradní rodinu pro 663 obtížně umístitelných dětí. Mezi děti řazené pod termín obtížně umístitelné dítě se uvádí děti se zdravotními handicapy, vyššího věku, velké skupiny sourozenců, romského původu a s výchovnými problémy.

³⁶ O FOD. Online. Dostupné z: <https://www.fod.cz/o-nas>. [cit. 2025-03-28].

Dalším významným číslem je počet 119 novorozenců, kteří byli svěřeni do osvojitelské rodiny do tzv. přímé adopce přímo z porodnice. Tato skutečnost vedla k tomu, že se 119 novorozenců mohlo vyvarovat pobytu v kojeneckém ústavu. Tato kompetence, stejně jako kompetence vyhledávání náhradních rodin pro obtížně umístitelné děti, byla však v roce 2014 rozhodnutím Magistrátu Hlavního města Prahy a Ministerstvem práce a sociálních věcí zrušena.

K závěru roku 2023 se Fond ohrožených dětí zabýval celkem 53 930 případy ohrožených dětí.

Celkem 2 232 dětí i se svými rodiči a 37 dospělých svěřenců z dětských domovů našlo za pomoci Fondu ohrožených dětí ubytování v pěti azylových domech.

Zařízení FOD pro děti vyžadující okamžitou pomoc Klokánek pomohl celkem 10 567 dětem. 2 305 dětí bylo mladší tří let.

Celkem 5 novorozených dívek a 3 novorozené chlapce, z toho jedna dvojčata, předalo 6 anonymních matek a 1 anonymní otec do Fondu ohrožených dětí.³⁷

Zařízení FOD Klokánek oslavila v roce 2023 23 let svého fungování a za tu dobu pomohla celkem 12 041 dětem, z toho 2 613 dětí bylo mladší tří let.³⁸

Poslání Fondu ohrožených dětí

„Posláním Fondu ohrožených dětí je pomoc dětem, které vyrůstají mimo vlastní rodinu v institucionální nebo náhradní rodinné péči nebo jejichž vývoj ve vlastní rodině je ohrožen v důsledku týrání, zanedbávání, zneužívání nebo jež jsou i z jiných důvodů sociálně ohroženy.³⁹

³⁷ O FOD. Online. Dostupné z: <https://www.fod.cz/o-nas>. [cit. 2025-03-28].

³⁸ Zpráva o činnosti za rok 2023. Online. Dostupné z: <https://www.fod.cz/o-nas/vyrocní-zpravy-1997-2011>. [cit. 2025-03-28].

³⁹ O FOD. Online. Dostupné z: <https://www.fod.cz/o-nas>. [cit. 2025-03-28].

Hlavní činnost

- *„Vzájemná pomoc a podpora poručníků a osvojitelů, jakož i budoucích pěstounů poručníků a osvojitelů, kteří se spolčili ve FOD, i jejich dětí,*
- *Výkon sociálně-právní ochrany dětí na základě pověření podle zákona č. 359/1999 Sb. v platném znění,*
- *Poskytování sociálních služeb podle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách v platném znění,*
- *Právně-propagační činnost v zájmu zlepšení ochrany dětí v ČR,*
- *Provoz krizové linky 776 833 333 na pomoc ženám, které tají těhotenství nebo již tajně porodily,*
- *Akreditace odborných kurzů a přednášek, pořádání kurzů a školení.“⁴⁰*

⁴⁰ O FOD. Online. Dostupné z: <https://www.fod.cz/o-nas>. [cit. 2025-03-28].

5. Zařízení FOD Klokánek

Zařízení FOD Klokánek bylo zřízeno Fondem ohrožených dětí za účelem poskytování přechodného nebo okamžitého domova dětem, které byly týrané, zanedbávané nebo jinak ohrožené. Zařízení FOD Klokánek je uzpůsobeno tak, aby mohlo pomoci dětem všech věkových kategorií od novorozeneckého věku až od dospělosti. Tato skutečnost napomáhá k tomu, že mohou sourozenci zůstat pohromadě a nedochází tak k dalším traumatům.

Vzhledem k tomu, že je ve všech zařízeních zřízen také pohotovostní telefon, který má vždy na starost sociální pracovník, je možné požádat o pomoc kdykoliv, tedy i v nočních hodinách.

Zařízení FOD Klokánek se snaží poskytovat své služby tak, aby se podobaly co nejvíce rodinnému způsobu života. O děti se primárně starají dvě pečující tety a strýcové, kteří se u dětí střídají po týdnu, proto se jim také říká tzv. týdenní teta/ týdenní strýc. Mezi další pečující se řadí tzv. denní teta/ denní strýc, kteří jsou k dispozici pouze přes den a vypomáhají týdenním pečujícím v případě potřeby nebo hlídají nejmladší děti, když jsou ostatní děti ve škole a školce. Dalšími zaměstnanci, se kterými se děti mohou setkat je sociální pracovník, psycholog a pediatr případně dobrovolníci, kteří připravují dětem aktivizační programy.

Dětem je po přijetí do zařízení poskytnuto bydlení, dostatek oblečení, hygienické potřeby a další důležité potřeby, kterými jsou například školní potřeby, aby mohlo dítě dále pokračovat ve vzdělávání. Děti jsou ubytované do samostatného plnohodnotného bytu, ve kterém mohou být současně maximálně čtyři děti, o které se stará pečující teta či strýc. Vzhledem k tomu, že jsou děti často přijímány značně zanedbané, opožděné v celkovém vývoji, deprivované, s nočními můrami a nevhodnými návyky a projevy, může pečující teta či strýc zajistit individuální péči každému z dětí a co nejvíce pomoci s adaptací. V této skupině se společně snaží vést běžný život, jaký by se měl vést v rodinách. S pečující tetou nebo strýcem se děti starají o domácnost, pomáhají s úklidem, učí se stlát postele, pomáhají vařit, vynášejí odpadky apod.

V případě, že jsou děti školního věku, pečující teta či strýc je doprovází a vyzvedává a následně společně plní domácí úkoly a dělají domácí přípravu. Děti, které navštěvují mateřskou školu taktéž vyprovází a vyzvedávají. Mladší děti zůstávají celý den v péči týdních či denních tet nebo strýců. Děti jsou podporované také v různých volnočasových aktivitách.

O víkendech plánují pečující tety a strýcové různé výlety, navštěvují kina, zoologické zahrady, chodí na koupaliště apod. O letních prázdninách jezdí děti na dětské tábory nebo soustředění organizované svými trenéry a lektory.

Průměrná doba setrvání dětí v zařízení FOD Klokánek je půl roku. Maximálně zde mohou setrvat po dobu jednoho roku.⁴¹

V současné době provozuje Fond ohrožených dětí 14 zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc Klokánek s celkovou kapacitou 322 míst. Tyto zařízení se nachází konkrétně v těchto městech: Brno, Dlouhá Loučka, Dolní Benešov, Hostivice, Chomutov, Litoměřice, Olomouc, Pardubice, Teplice, Ústí nad Labem, Žatec a ve třech pražských městských částech, specificky na Praze 4 – Láskova, Praze 8 – Chabařovická a Praze 10 – Štěrboholy.⁴²

Zařízení Klokánek bylo však více, nicméně v Janovicích nad Úhlavou, Dubí, Jindřichově Hradci, Olomouci, v Kroměříži (dvě zařízení – Kollárova a Havlíčkova), Strachovnicích, Telči, Brništi, Velkých Popovicích a V Praze 9 – Kbely byl provoz ukončen.⁴³

5.1 Přijetí dětí do zařízení FOD Klokánek

Přijetí dětí do zařízení FOD Klokánek probíhá na základě žádosti:

- Rodičů

⁴¹ Klokánek. Online. Dostupné z: <https://www.fod.cz/nase-cinnost/klokánek>. [cit. 2025-03-28].

⁴² Kontakty na Klokánky. Online. Dostupné z: <https://www.fod.cz/kontakt/kontakty-na-klokanky>. [cit. 2025-03-28].

⁴³ Zařízení FOD Klokánek, kde byl ukončen provoz. Online. Dostupné z: <https://www.fod.cz/kontakt/zarizeni-fod-klokánek-kde-byl-ukoncen-provoz>. [cit. 2025-03-28].

- Soudního rozhodnutí (rozsudek či předběžné opatření)
- Orgánu sociálně-právní ochrany dětí
- Samotného dítěte
- Osoby, která nalezne opuštěné dítě či dítě v jiné krizové situaci.

Soud vydáním rozsudku či předběžného opatření, rozhodne o zajištění péče o dítě, které nemá přiměřenou péči nebo je v ohrožení. Předběžné opatření je vydáno na jeden měsíc. Následně může být prodlužováno pouze o jeden měsíc. Maximální celková doba však nesmí přesáhnou 6 měsíců.⁴⁴

Orgán sociálně-právní ochrany dětí rozhodnutí o odebrání dítěte rodičům uskuteční na základě objasněných a prokázaných skutečnostech o jakémkoliv zanedbávání péče o dítě. Dítě není rodičům odebráno na základě pochybností či odmítání spolupráce s OSPOD či jinými orgány.⁴⁵

V případě žádosti o umístění samotného dítěte či osoby, která jej našla, může být dítě do Klokánku umístěno i bez souhlasu rodiče. Následně soud rozhodne o předběžném opatření.⁴⁶

5.2 Důvody umístění dětí do zařízení FOD Klokánek

Důvodů umístění dětí do zařízení FOD Klokánek je celá řada. Každý z níže zmíněných důvodů má velmi zásadní vliv na dítě.

I. Bytové a finanční důvody

Špatné bytové a finanční podmínky jsou nejčastějším důvodem, proč je dítě umístěno do FOD Klokánek. I přes to, že špatná ekonomická situace rodiny ani špatné

⁴⁴ MATOUŠEK, Oldřich. *Státní orgány sociálněprávní ochrany dětí: dobrá praxe z pohledu rodin a pracovníků*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016, 14 s.

⁴⁵ HOVORKA, Daniel. *Sociálně-právní ochrana dětí: praktický průvodce a rádce úředníka*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2021, 59-60 s.

⁴⁶ *Klokánek*. Online. Dostupné z: <https://www.fod.cz/nase-cinnost/klokánek>. [cit. 2025-03-28].

bydlení nejsou přímým důvodem k odebrání dítěte od rodičů, sociální situace, která se však může v těchto případech vyskytnout již důvodem pro odebrání dítěte je a dítě může být na tomto základě umístěno do zařízení FOD Klokánek. Rodiče v tomto případě, jakmile posoudí, že je jejich situace nevyhovující pro pobyt a výchovu dětí, mohou sami a dobrovolně požádat o umístění dětí. Dítě je do FOD Klokánek umístěno na dobu 3 měsíců, během které mohou rodiče situaci vyřešit.

Nezpůsobilé bytové podmínky značně ovlivňují pocit bezpečí a jistoty dítěte. Klíčový význam na zdravý vývoj dítěte má místo, kde se cítí bezpečně a má tam své věci. Chudoba, ztráta zaměstnání nebo dluhy jsou nejčastější příčinou neschopnosti zajistit potřebné věci či potřebné vybavení pro výchovu dětí.⁴⁷

II. Nezvládání péče

Nezvládání péče o dítě se nejčastěji poprvé pozoruje ve škole. Učitelé upozorňují nejčastěji na tyto projevy: lhaní, záškoláctví, agrese, šikana, drobné krádeže, vandalismus, rizikové sexuální a závislostní chování.

Rizika, kdy je dítě ohroženo nezvládáním péče, lze rozdělit do několika kategorií:

- Rodiče trpící poruchami osobnosti, proto nejsou schopni starat se o své dítě.
- Dítě vyrůstá v neúplné rodině.
- Tzv. „subdeprivační zkušenosti“ dítěte (rodina zanedbává rozvoj dítěte, neposkytuje podněty pro rozvoj, neutváří jistotu, neukazuje vhodné hodnoty a normy chování).
- Dítě není rodiči káráno za jeho nevhodné chování.
- Dítě vyrůstá v nevhodném prostředí či sociální skupině, která má neblahý vliv na jeho vývoj a dochází tak k rozvoji poruchového chování.⁴⁸

⁴⁷ MATOUŠEK, O. a kol., *Encyklopedie sociální práce*. 1. vydání. Praha: Portál, 2013, 576 s..

⁴⁸ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd. 5. Praha: Portál, 2012, 276 s..

III. Neshody v rodině

Dítě může být součástí neshod mezi rodiči, s rodiči nebo také sourozenci. Tyto neshody bývají často významným stresorem, které mají negativní vliv na dětskou psychiku. Nejčastějšími projevy je zhoršení pozornosti nebo celkovým zhoršením školního prospěchu.⁴⁹

Pokud dochází k častým konfliktům mezi rodiči, je bezpečné prostředí dítěte ohroženo rozvodem. I přes to, že je rozvod v dnešní době běžnou záležitostí a dochází při něm k domluvě mezi rodiči, způsobuje rozpad rodinného zázemí. Právě rozvod rodičů však patří mezi nejběžnější traumatizující událost, se kterou se může dítě při svém vývoji setkat.⁵⁰

Ke konfliktu mezi dětmi a rodiči dochází snadno, nejčastěji však v období puberty. Děti jsou s rodiči v neustálé interakci, tudíž k je snadné vyvolat jakýkoliv konflikt.

IV. Hospitalizace rodiče vč. zahájení odvykací léčby

Nemoc či úraz vyžadující hospitalizaci či nutnost zahájení léčby může postihnout člena jakékoliv rodiny. V této souvislosti rodiny, které jsou složeny jen z mála členů či pouze s jedním rodičem, nemusí být schopny zajistit hlídání pro své dítě v období jejich nepřítomnosti. Z tohoto důvodu nemají jinou možnost než požádat o umístění dítěte do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

V. Výkon trestu či trestní stíhání rodiče

Stejně jako u hospitalizace, pokud nemají rodinného příslušníka či jinou osobu, která by se v době jejich pobytu ve vězení postarala o jejich dítě, je potřeba na základě předběžného opatření umístit dítě do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

⁴⁹ MATĚJČEK, Z., DYTRYCH Z. *Krizové situace v rodině očima dítěte*. Praha: Grada Publishing, 2002, 128 s.

⁵⁰ ELLIOTT, Julian a PLACE, Maurice. *Dítě v nesnázích: prevence, příčiny, terapie*. Psyché. Praha: Grada Publishing, 2002, 100 s.

VI. Úmrtí v rodině

Osiřetí dítěte je nejtěživější situace, která může dítě postihnout. Jakmile dochází ke ztrátě matky, je dítě ohroženo psychickou deprivací. Pokud není osiřelé dítě umístěno ihned k příbuzným či náhradní rodinné péči, putuje právě do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Pobyt v zařízení pro dítě vyžadující okamžitou pomoc je nejčastěji krátkodobý a dítě je zde umístěno na nejnutnější dobu, než si jej převezmou příbuzní či poručník.

VII. Další důvody umístění dítěte do FOD Klokánek

V souvislosti právě se zanedbáváním či nezvládáním péče o dítě jsou uvedeny ještě tyto projevy:

- Domácí násilí
- Podezření z týrání
- Pohlavní zneužívání
- Útěky dětí
- Hmotná nouze⁵¹

Délka pobytu dítěte v zařízení FOD Klokánek se pohybuje nejčastěji v rozmezí 3 – 6 měsíců. Ve výjimečných případech může být délka pobytu kratší či delší. Maximální délka pobytu je však 12 měsíců.⁵²

Pobyt a péči o dítě v zařízení FOD Klokánek hradí rodiče. Na každé dítě přispívá měsíčně také stát.⁵³

⁵¹ Klokánek. Online. Dostupné z: <https://www.fod.cz/nase-cinnost/klokaneek>. [cit. 2025-03-28].

⁵² BARVÍKOVÁ, Jana; PALONCYOVÁ, Jana a MACHOVÁ, Jana. *Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc - umístování dětí, podmínky péče o děti, financování provozu*. Praha: VÚPSV, 2012, 41-42 s.

⁵³ Tamtéž, 18 s.

5.3 Důvody odchodů dětí ze zařízení FOD Klokánek

V opačném případě, důvody odchodů dětí ze zařízení FOD Klokánek je také několik. V nejlepším případě jsou děti vráceny zpět domů. K této skutečnosti může dojít například poté, co rodiče, v době pobytu dětí v zařízení FOD Klokánek, vyřeší špatné bytové podmínky nebo podstoupí léčbu závislosti, která byla úspěšná apod. a následně Orgán sociálně-právní ochrany dětí svým sociálním šetřením usoudí, že dětem nehrozí žádné riziko a mohou být vráceny rodičům. Dle dostupných informací se tento způsob odchodu ze zařízení pohybuje okolo 60%.

Mezi další důvody odchodů dětí ze zařízení FOD Klokánek jsou:

- Umístění dětí do ústavní péče
- Svěření dítěte příbuzným
- Svěření do péče druhému rodiči
- Svěření dítěte do pěstounské péče
- Umístění dítěte do azylového domu společně s rodičem
- Umístění dítěte do jiného zařízení (Nemocnice, psychiatrie)
- Dosažení zletilosti dítěte.⁵⁴

5.4 Pečující tety a strýcové

Podmínky přijetí na pozici pečující tety či strýce:

- Pečující tety a strýcové jsou přijímáni na základě splnění těchto požadavků:
- Dosažení alespoň 21 let věku
- Morální a trestní bezúhonnosti
- Zkušeností s péčí o děti (vlastní či svěřenými, případně vzděláním či kurzy v oboru)
- Mít minimálně středoškolské vzdělání či výuční list

⁵⁴ Klokánek. Online. Dostupné z: <https://www.fod.cz/nase-cinnost/klokaneek>. [cit. 2025-03-28].

- Vhodné osobnostní rysy – empatie, schopnost vytvořit útulné, laskavé a vřelé prostředí svěřeným dětem, čistotnost a schopnost vedení domácnosti, znalost vaření, odolnost vůči nadměrné psychické a fyzické zátěži.

Před přijetím do pracovního procesu v zařízení FOD Klokánek je zájemce podroben také psychologickému testování a vyšetření.

V případě přijetí do zaměstnání nejsou nikdy na péči sami. Velkou podporou pro pečující tety a strýce je přítomnost sociálních pracovníků, psychologa, případně pediatra. Samozřejmostí je také společná nebo individuální supervize, která probíhá jednou za 4-6 týdnů.⁵⁵

Povinnosti pečujících tet a strýců

„A) Osobně zajišťovat celkovou osobní péči o svěřené děti namísto jejich rodičů, a to na principech náhradní rodinné péče, dbát o zdraví a řádný tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj svěřených dětí, důsledně chránit zájmy svěřených dětí, usměrňovat jejich jednání a vykonávat nad nimi dohled odpovídající stupni jejich vývoje, vytvořit svěřeným dětem bezpečné, citově vřelé a vlídné rodinné prostředí, vyvarovat se používání fyzických či jiných ponižujících trestů nebo jednání, jímž by se dotkl cti nebo důstojnosti dítěte či jeho rodinných příslušníků, osobně zajišťovat vhodnou stravu pro svěřené děti, včetně vaření, dbát na řádnou školní přípravu dětí a být v pravidelném kontaktu se školou, udržovat svěřenou rodinnou buňku, společnou kuchyň, společné sociální zařízení, (event. svůj dům, byt, zahradu) jakož i prádlo a ošacení v čistotě a pořádku, k pořádku a čistotě vést i děti a vhodně je podle jejich věku a schopností zapojovat do domácích prací, zabránit vzniku škod na majetku FOD a dětí a chránit je před ztrátou, odcizením, poškozením či zničením, obdobně přistupovat i k ostatním dětem v Klokánku,

B) vést denní záznamy o chování, projevech a zdravotním stavu svěřených dětí i o návštěvách jejich rodinných příslušníků a o propustkách domů či do jiného výchovného prostředí, vést pokladní knihu a provádět měsíční vyúčtování svěřených finančních

⁵⁵ Klokánek. Online. Dostupné z: <https://www.fod.cz/nase-cinnost/klokaneek>. [cit. 2025-03-28].

prostředků, účastnit se pracovních porad, školení a supervizí, zúčastňovat se spolu se svěřenými dětmi poradensko-relaxačních pobytů pro náhradní rodiny nebo prázdninových pobytů pro děti z Klokánků, účastnit se práce s rodinami svěřených dětí, dodržovat bezpečnostní a požární předpisy, dbát pokynů odborných a nadřízených pracovníků FOD“.⁵⁶

⁵⁶ O FOD. Online. Dostupné z: <https://www.fod.cz/nase-cinnost/klokaneek>. [cit. 2025-03-28].

6. Sociálně-právní ochrana dětí v legislativě

Zákon o sociálně-právní ochraně dětí

Ochrana práv a zájmů dětí představuje v České republice důležitou součást právního systému a je upravena zejména zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Tento zákon stanovuje práva dítěte na příznivé životní podmínky, ochranu před nebezpečím a podporu ze strany státu, pokud nejsou zajištěny rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu.

Hlavní principy zákona vycházejí z potřeby chránit dítě jako zvláště zranitelnou osobu a podporovat jeho právo na život v rodině. Zákon zdůrazňuje důležitost výchovy dítěte v jeho přirozeném rodinném prostředí. K odebrání dítěte z rodiny dochází pouze v krajních případech, kdy jsou jeho život, zdraví, nebo vývoj vážně ohroženy a jiná opatření selhala.⁵⁷

Zákon o sociálně-právní ochraně dětí dále stanovuje, že každé dítě má právo:

- na pomoc při ochraně jeho práv a oprávněných zájmů,
- na zvláštní ochranu před jakoukoli formou násilí, zneužívání, zanedbávání nebo vykořisťování,
- na respektování jeho názoru ve věcech, které se ho týkají, v souladu s jeho věkem a vyspělostí.

Klíčovým subjektem v systému ochrany dětí je orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD). Tento orgán má povinnost:

- monitorovat životní podmínky dětí,
- poskytovat poradenství a preventivní péči rodinám,
- zasahovat v případech ohrožení dítěte,
- navrhnout opatření k ochraně dítěte včetně soudních návrhů.⁵⁸

⁵⁷ 359/1999. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>. [cit. 2025-03-28].

⁵⁸ SPOD. Online. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/vyhledavani?text=SPOD>. [cit. 2025-03-28].

Zákon také vymezuje specifické opatření na ochranu dětí, například uzavírání dohod o výkonu pěstounské péče, poskytování okamžité pomoci (například v zařízení typu Klokánek) a spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi.

Zákon o sociálně-právní ochraně dětí byl od svého přijetí několikrát novelizován, přičemž důležitými změnami byly například zavedení institutu pěstounské péče na přechodnou dobu (novela v roce 2012) či posílení práv dětí v řízeních, která se jich týkají.

Celkově Zákon o sociálně-právní ochraně dětí vytváří právní rámec, který vyžaduje citlivou rovnováhu mezi ochranou dítěte před riziky a podporou jeho práva vyrůstat v přirozeném rodinném prostředí. V praxi se však vyskytují výzvy, zejména v oblasti rychlosti soudních rozhodnutí, kapacity služeb a dostupnosti alternativní péče, což jsou oblasti, které ovlivňují i činnost organizací jako je Fond ohrožených dětí.⁵⁹

Občanský zákoník

Občanský zákoník, zákon č. 89/2012 Sb., upravuje základní pravidla ochrany osobnosti dítěte, práva a povinnosti rodičů a dalších osob odpovědných za výchovu dítěte. V Občanském zákoníku jsou také stanovena pravidla péče o dítě, jeho zastupování a správu jeho záležitostí.⁶⁰

Zákon o výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních

Zákon o výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy, známý také jako zákon č. 109/2002 Sb. stanovuje pravidla pro zařízení, do kterého jsou umisťovány děti na základě soudního rozhodnutí nebo v zájmu ochrany dítěte. Fond ohrožených dětí, který je provozovatelem zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc Klokánek, stejně jako

⁵⁹ 359/1999. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>. [cit. 2025-03-28].

⁶⁰ Občanský zákoník. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>. [cit. 2025-03-28].

zařízení typu diagnostických ústavů či dětských domovů, jsou tímto zákonem regulovány.⁶¹

Listina základních práv a svobod

Listina základních práv a svobod zajišťuje právo dětí na ochranu, péči a pomoc od státu, pokud se ocitnou bez péče rodičů, či jiných rodinných příslušníků.⁶²

Úmluva o právech dítěte

Hlavní inspirací pro Zákon o sociálně-právní ochraně dětí je Úmluva o právech dítěte přijatá Valným shromážděním OSN v roce 1989, kterou Česká republika schválila v roce 1991.

V Úmluvě o právech dítěte nalezneme informace o závazcích státu a organizací chránit práva dítěte, respektovat jeho nejlepší zájem a zajistit mu vhodné podmínky pro vývoj.⁶³

⁶¹ Zákon č. 109/2002 Sb. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-109>. [cit. 2025-03-28].

⁶² Listina základních práv a svobod. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>. [cit. 2025-03-28].

⁶³ Úmluva o právech dítěte. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-104>. [cit. 2025-03-28].

7. Metodologie výzkumu

Výzkumná technika

Pro tuto diplomovou práci byla zvolena výzkumná metoda ve formě dotazníkového šetření. Dotazníkové šetření je způsob písemného pokládání otázek a tím získání taktéž písemných odpovědí.⁶⁴ Dotazník je tedy soubor předem sestavených otázek, na které respondenti odpovídají písemnou formou.⁶⁵

Výzkumným vzorkem byli pro tuto práci zvoleni pracovníci ve Fondu ohrožených dětí. V České republice je v současné době 14 zařízení FOD Klokánek pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Pro tento výzkum byly osloveni pracovníci FOD Klokánek sídlící v těchto městech: Brno, Dlouhá Loučka, Dolní Benešov, Hostivice, Chomutov, Litoměřice, Olomouc, Pardubice, Teplice, Ústí nad Labem, Žatec a ve třech pražských městských částí, specificky na Praze 4 – Láskova, Praze 8 – Chabařovická a Praze 10 – Štěrboholy. Ve spolupráci s řediteli jednotlivých Klokánek bylo osloveno zhruba 170 pracovníků pracujících v tomto zařízení, včetně dobrovolníků.

Výzkum probíhal ve formě dotazníkového šetření. Dotazníky byly šířeny online formou. Návratnost těchto dotazníků, z předpokládaných 170, činí 112 plně vyplněných dotazníků. Úspěšnost dotazníkového šetření v procentech je 65,88%.

Dotazník byl sestaven z 18 otázek. Respondenti mohou na tyto otázky odpovídat za pomoci nejen uzavřených a otevřených odpovědí, ale i za pomoci Likertovy škály, která nejlépe napomáhá ke zkoumání postojů k danému tématu, a Sémantického diferenciálu, který zjednodušuje respondentům hodnocení daného tématu na stupnici od jedné do pěti bodů.

Dotazník je rozdělen do dvou hlavních částí. První část se zaměřuje na respondenta a jeho osobní charakteristiku, konkrétně na pohlaví, věk, nejvyšší dosažené vzdělání,

⁶⁴ GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2. vyd. Brno: Paido, 2010, 121 s.

⁶⁵ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Pedagogika. Praha: Grada, 2016. 265 s.

stav a vlastní děti. Druhá část dotazníku se zabývá respondentem jako pracovníkem v zařízení FOD Klokánek. Konkrétně se zabývá otázkami délky praxe, spokojeností, motivací, supervizí, psychohygienou aj.

Dotazník byl rozeslán online formou v prosinci 2024. Na vyplnění měli respondenti prostor do konce února 2025.

Cíl práce

Cílem praktické části diplomové práce bude zjistit nejprve osobní charakteristiky respondentů, dále se zaměříme na praxi, spokojenost při vykonávání jejich práce, motivaci pro práci s ohroženými dětmi či například jak probíhá jejich psychohygienu.

Výzkumné otázky a stanovené hypotézy

S ohledem na cíl práce byly stanoveny tyto výzkumné otázky:

- Jaká je největší nevýhoda této profese?
- Jak respondenti pečují o své psychické zdraví?
- Doporučili by respondenti práci v zařízení FOD Klokánek svým známým?

Na základě výše zmíněných výzkumných otázek, byly stanoveny tyto hypotézy:

- Hypotéza č. 1 - Domnívám se, že více respondentů považuje jako největší nevýhodu při výkonu této práce psychickou zátěž než finance.
- Hypotéza č. 2 - Předpokládám, že respondenti raději v rámci své psychohygieny navštěvují wellness centrum, než sportují.
- Hypotéza č. 3 - Domnívám se, že respondenty více motivuje pomáhat ohroženým dětem než rozvoj v oboru.

8. Prezentace výsledků

Otázka č. 1 Pohlaví respondentů

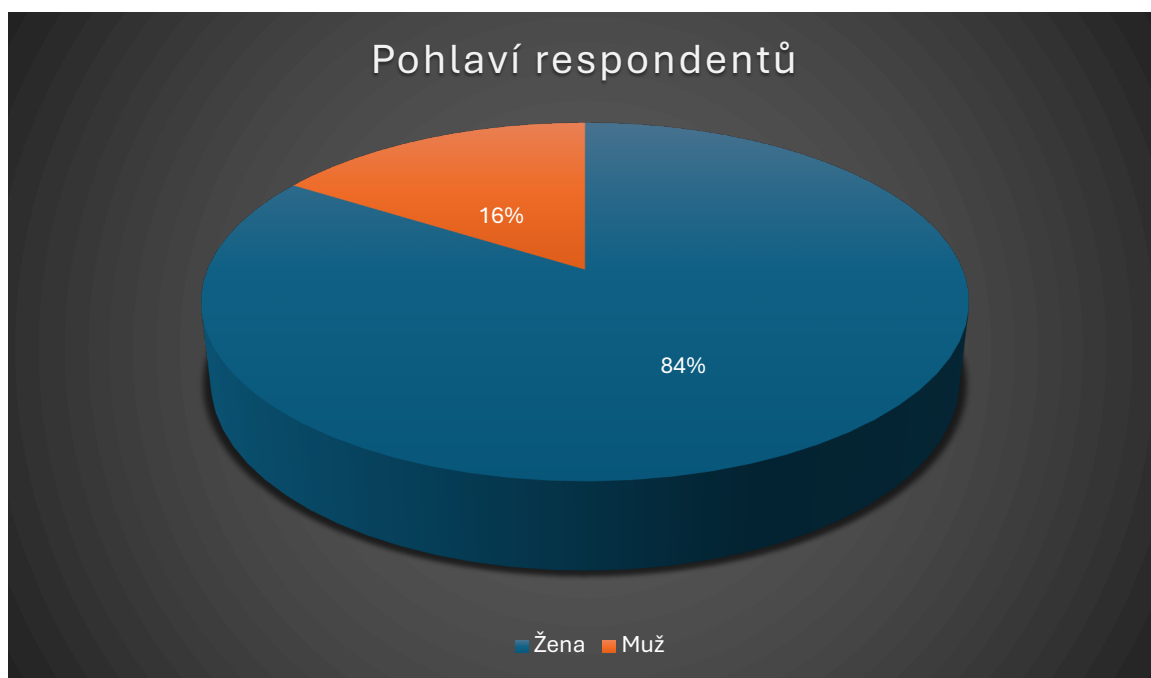
Průzkum ukázal, že z celkového počtu 112 respondentů je 94 žen a 18 mužů. Nikdo z respondentů nezvolil variantu jiné. Odpovědi byly uzavřené s možností volby správné odpovědi. Pohlaví respondentů je znázorněno v Tabulce č. 1 a Grafu č. 1.

Tabulka č.1 Pohlaví respondentů

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST
Ženy	94
Muži	18
Jiné	0
CELKEM	112

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Graf č. 1 Pohlaví respondentů

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Otázka č. 2 Kolik je Vám let?

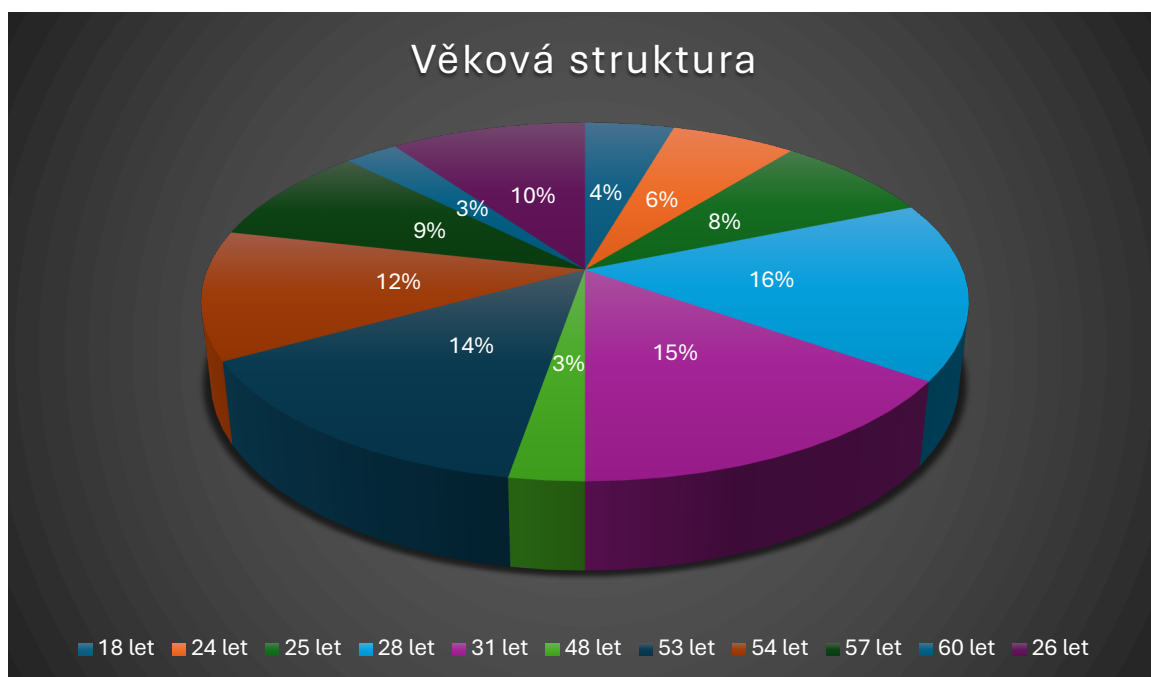
Výzkumným šetřením bylo zjištěno, že v zařízení FOD Klokánek pracují respondenti ve věku od 18 do 60 let. Na tuto otázku byla zvolena možnost otevřených odpovědí. Ze 112 respondentů bylo pět ve věku 18 let, sedm ve věku 24 let, devíti respondentům je 25 let, jedenácti 26 let, osmnácti 28 let, sedmnácti je 31 let, třem respondentům je 48 let. Celkem šestnácti respondentům je 53 let, třináct respondentů je ve věku 54 let, 10 dotazovaných je ve věku 57 let a třem respondentům je 60 let. Věková struktura pracovníků v zařízení FOD Klokánek je znázorněno v Tabulce č. 2 a Grafu č. 2.

Tabulka č. 2 Věková struktura respondentů

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST
18 let	5
24 let	7
25 let	9
26 let	11
28 let	18
31 let	17
48 let	3
53 let	16
54 let	13
57 let	10
60 let	3
CELKEM	112

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Graf č. 2 Věková struktura respondentů

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Otázka č. 3 Nejvyšší dosažené vzdělání

Další otázka výzkumného šetření měla za cíl získat informaci o nejvyšším dosaženém vzdělání respondentů. Celkem 6 respondentů má nejvyšší dosažené vzdělání základní, 23 respondentů má vystudovaný učební obor, 15 studovalo na střední odborné škole, 11 má středoškolské vzdělání, 15 respondentů studovalo na vyšší odborné škole a 42 respondentů má vysokoškolské vzdělání. Odpovědi byli v uzavřené podobě. Pro lepší přehlednost je nejvyšší dosažené vzdělání respondentů znázorněno v Tabulce č. 3 a Grafu č. 3.

Tabulka č. 3 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

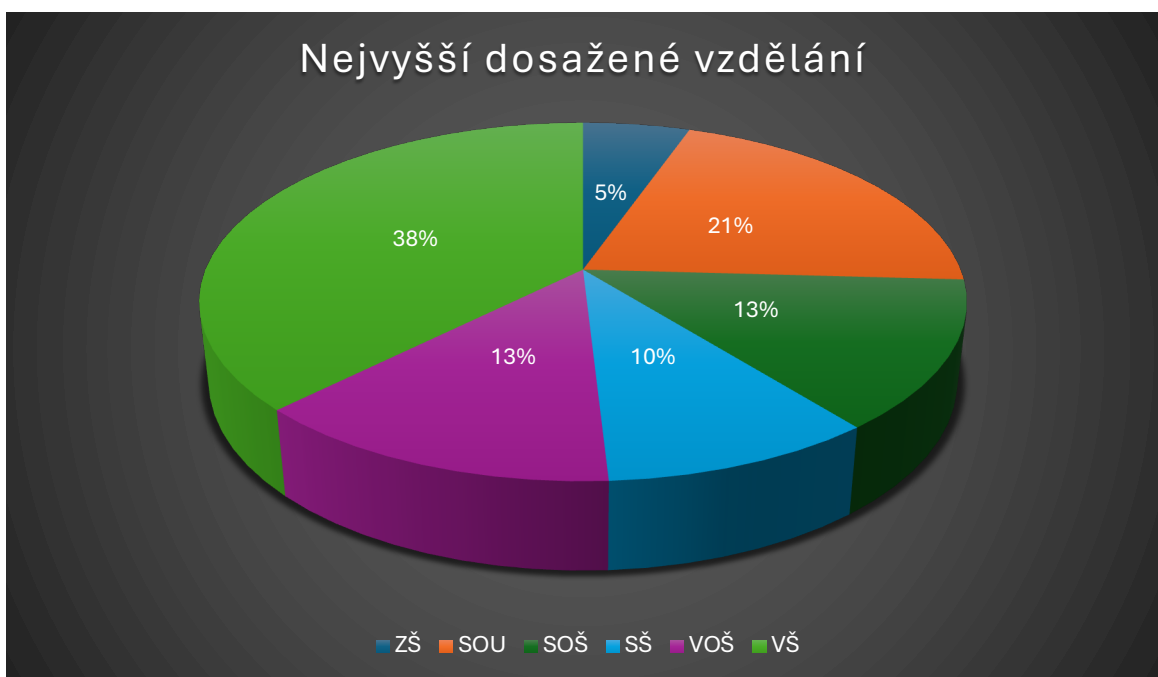
UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST
Základní škola	6
Střední odborné učiliště	23
Střední odborná škola	15

Tabulka č. 3 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů – pokračování

Střední škola	11
Vyšší odborná škola	15
Vysoká škola	42
CELKEM	112

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Graf č. 3 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Otázka č. 4 Stav respondentů

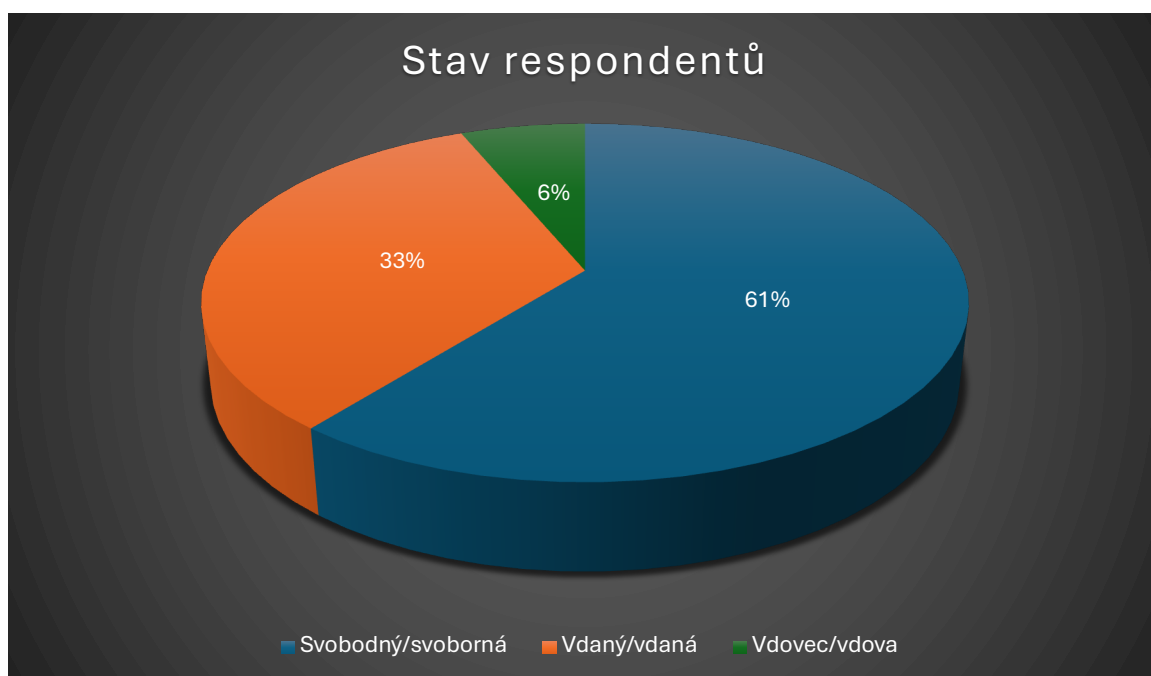
Další otázka, taktéž s uzavřenými odpověďmi, se zabývala stavem respondentů. Celkem 68 respondentů zvolilo odpověď svobodný/svobodná, 37 respondentů je vdaných či ženatých a celkem 7 respondentů je vdovcem či vdovou. Výsledky jsou znázorněny viz níže v Tabulce č. 4 a Grafu č. 4.

Tabulka č. 4 Stav respondentů

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST
Svobodný/svobodná	68
Ženatý/vdaná	37
Vdovec/vdova	7
CELKEM	112

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Graf č. 4 Stav respondentů

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Otázka č. 5 Máte vlastní děti?

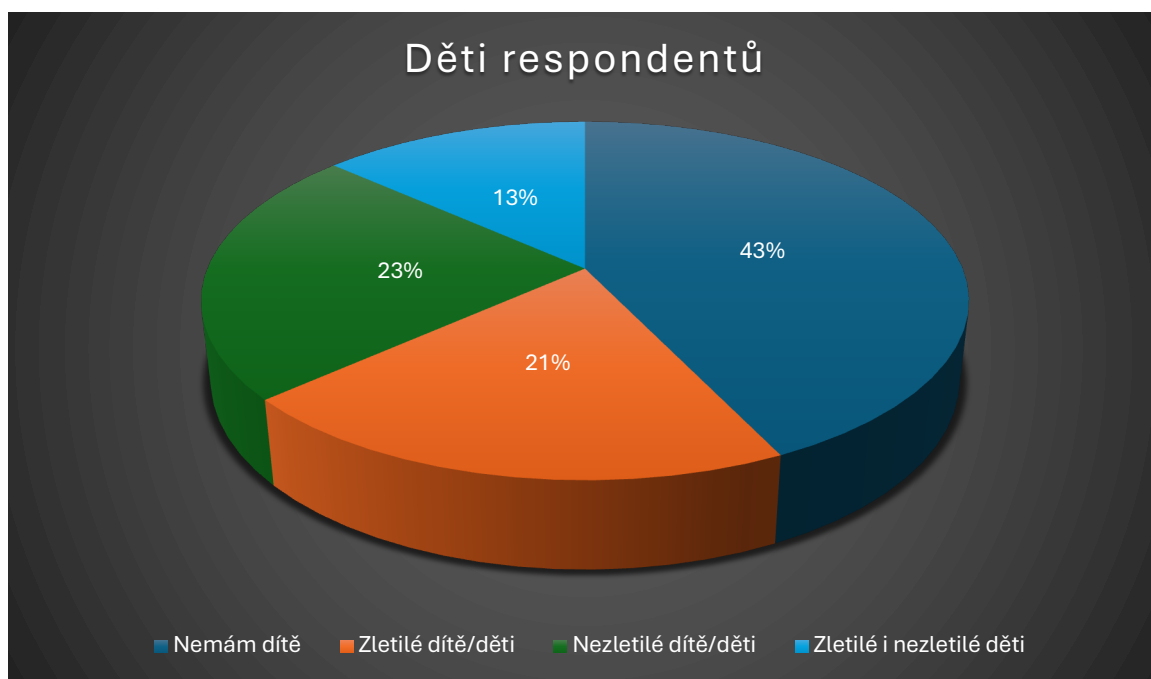
Pátá otázka se snažila zjistit, zda jsou respondenti rodiči či nikoliv, případně zda mají již zletilé či nezletilé děti nebo mají zletilé i nezletilé děti. Odpovědi byly uzavřené. Bezdětných respondentů je celkem 48, respondentů, kteří již mají děti, které dosáhly zletilosti je 23, 26 respondentů má nezletilé dítě či děti a 15 respondentů má zletilé i nezletilé děti. Tuto skutečnost znázorňuje Tabulka č. 6 a Graf č. 5.

Tabulka č. 5 Vlastní děti respondentů

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST
Bezdětní	48
Zletilé dítě/děti	23
Nezletilé dítě/děti	26
Zletilé i nezletilé děti	15
CELKEM	112

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Graf č. 5 Vlastní děti respondentů

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Otázka č. 6 Jak dlouho pracujete v zařízení FOD Klokánek?

Na tuto otázku mohli respondenti odpovědět do otevřené kolonky odpovědí. 23 respondentů pracuje v zařízení FOD Klokánek v řádu měsíců, konkrétně 13 z nich 6 měsíců a 10 z tohoto počtu 10 měsíců. Celé dva roky zde pracuje 15 respondentů, 4 roky 6 respondentů, 7 let celkem 9 respondentů, 8 let už 19, 12 let zde pracuje 12 respondentů, 14 let 10 respondentů, 15 let 7 dotazovaných, 25 let zde pracuje 8

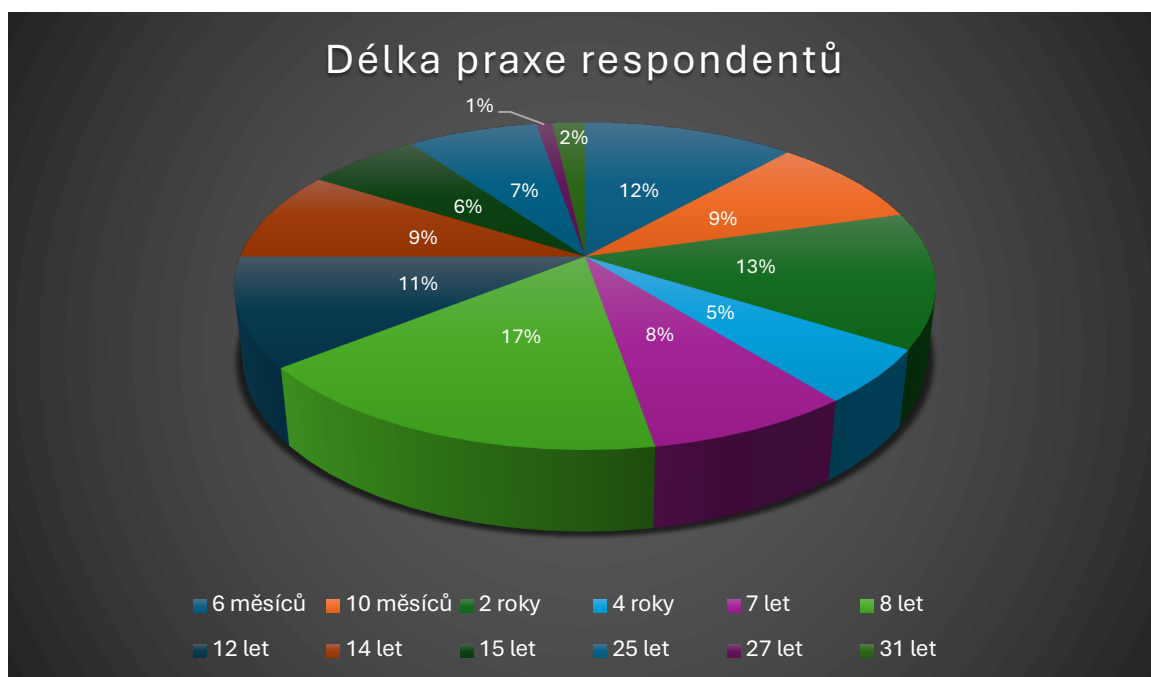
respondentů, 27 let jeden z dotazovaných a 31 let 2 z respondentů. Pro lepší přehled byla použita Tabulka č. 6 a Graf č. 6.

Tabulka č. 6 Délka praxe respondentů

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST
6 měsíců	13
10 měsíců	10
2 roky	15
4 roky	6
7 let	9
8 let	19
12 let	12
14 let	10
15 let	7
25 let	8
27 let	1
31 let	2
CELKEM	112

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Graf č. 6 Délka praxe respondentů

(zdroj: autorka diplomová práce 2025)

Otázka č. 7 Jakou pracovní pozici zastáváte ve Fondu ohrožených dětí?

V této otázce měli respondenti na výběr z možností odpovědi. Dotazník vyplnilo celkem 11 ředitelů a ředitelky, 29 sociálních pracovníků a pracovnic, 41 respondentů pracuje na pozici týdenních strýců a tet, denních strýců a tet odpovědělo celkem 14, dále odpovědělo také 8 psychologů a psychologek, 6 dobrovolníků a dobrovolnic a 3 respondenti zvolili možnost „ostatní“. Výsledky jsou znázorněny v Tabulce č. 7 a Grafu č. 7 viz níže.

Tabulka č. 7 Pracovní pozice respondentů

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST
Ředitel/ředitelka	11
Sociální pracovník/pracovnice	29
Týdenní strýc/teta	41
Denní strýc/teta	14

Tabulka č. 7 Pracovní pozice respondentů – pokračování

Psycholog/psycholožka	8
Dobrovolník/dobrovolnice	6
Ostatní	3
CELKEM	112

(zdroj: autorka diplomová práce 2025)

Graf č. 7 Pracovní pozice respondentů

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Otázka č. 8 Co Vás nejvíce motivuje při práci ve Fondu ohrožených dětí?

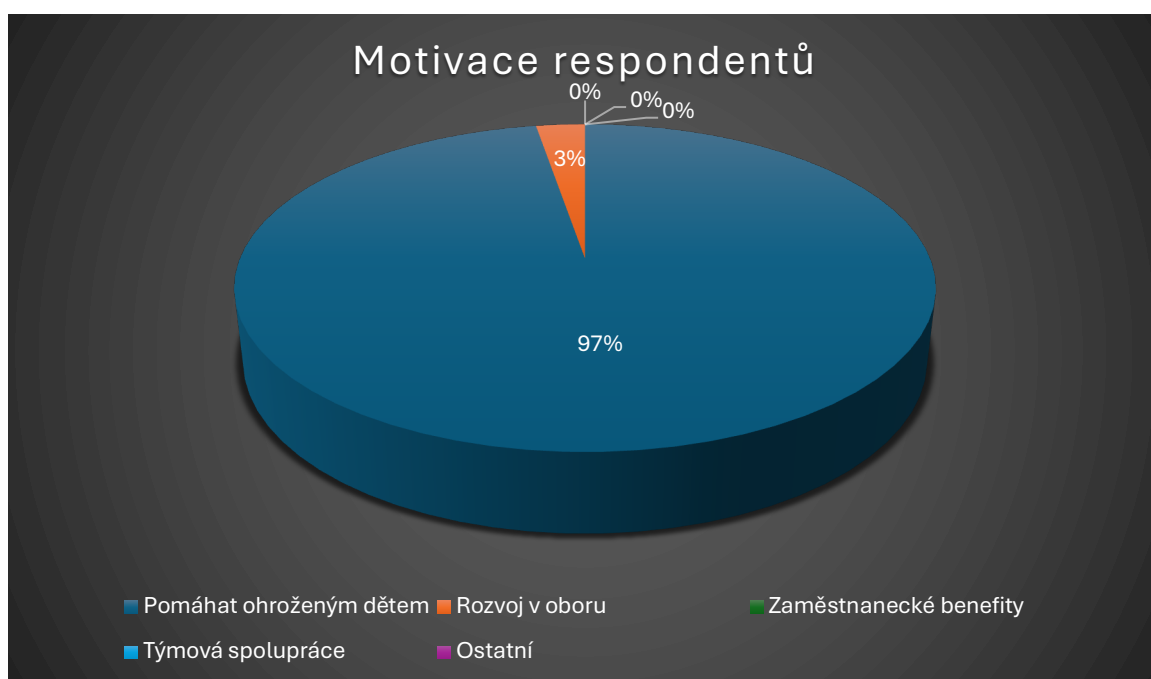
Pro tuto otázku byla zvolena možnost uzavřených odpovědí, kde měli respondenti možnost výběru. Téměř všichni dotazovaní se na odpovědi shodli. Celkem 109 respondentů odpovědělo, že jejich největší motivací pro výkon této práce je pomáhat ohroženým dětem. Zbylí 3 respondenti zvolili jako největší motivaci rozvoj v oboru. Nikdo z respondentů nezvolil možnosti Zaměstnanecké benefity, Týmová spolupráce a Ostatní. Tato skutečnost je zaznamenána v Tabulce č. 8 a Grafu č. 8.

Tabulka č. 8 Motivace respondentů

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST
Pomáhat ohroženým dětem	109
Rozvoj v oboru	3
Zaměstnanecké benefity	0
Týmová spolupráce	0
Ostatní	0
CELKEM	112

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Graf č. 8 Motivace respondentů

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Otázka č. 9 Jak jste spokojeni se svou pracovní pozicí ve Fondu ohrožených dětí?

Pro zjištění spokojenosti respondentů byla použita Likertova škála, kdy respondenti volili míru spokojenosti na stupnici od 1 do 5 bodů. 1 bod z 5 možných, tudíž nejméně spokojený je 1 respondent, 2 body z 5 zvolili 2 dotazovaní, 5 respondentů volilo 3 body z 5. Nejvíce respondentů, celkem 73, zvolilo možnost 4 bodů

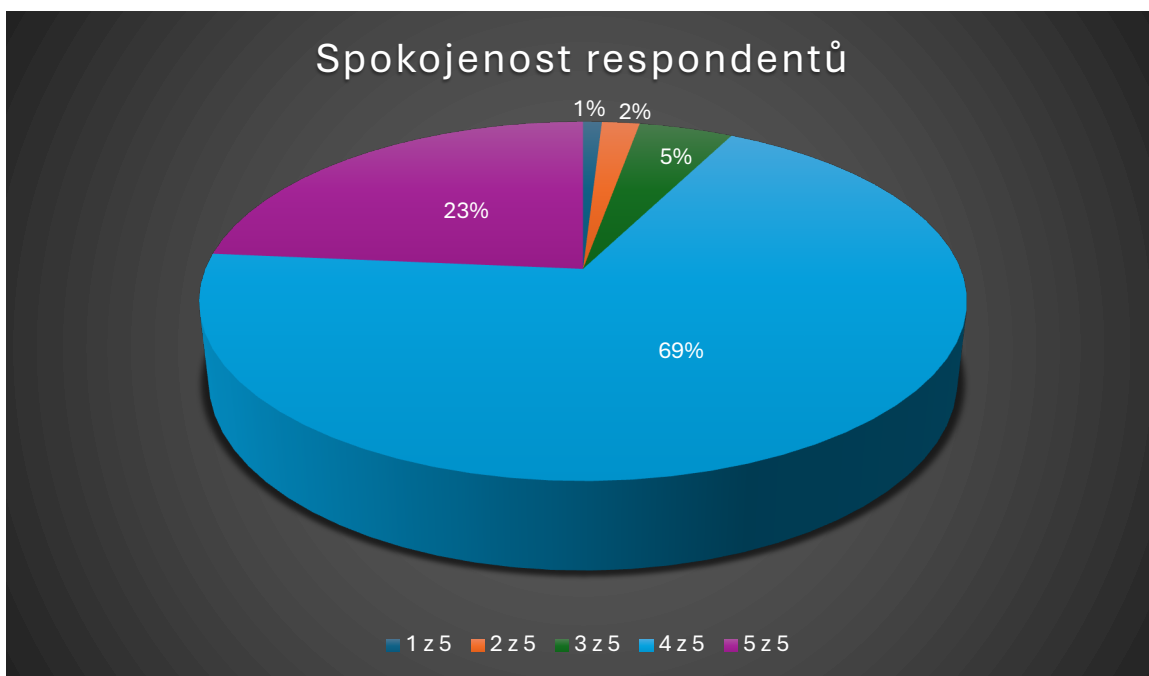
z 5 a 5 z 5 bodů, tedy absolutně spokojených je 25 dotazovaných. Pro lepší přehlednost budou data uvedeny do Tabulky č. 9 a Grafu č. 9.

Tabulka č. 9 Spokojenost respondentů

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST
1 z 5	1
2 z 5	2
3 z 5	5
4 z 5	73
5 z 5	25
CELKEM	112

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Graf č. 9 Spokojenost respondentů

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Otázka č. 10 Jaká je atmosféra v pracovním kolektivu ve Fondu ohrožených dětí?

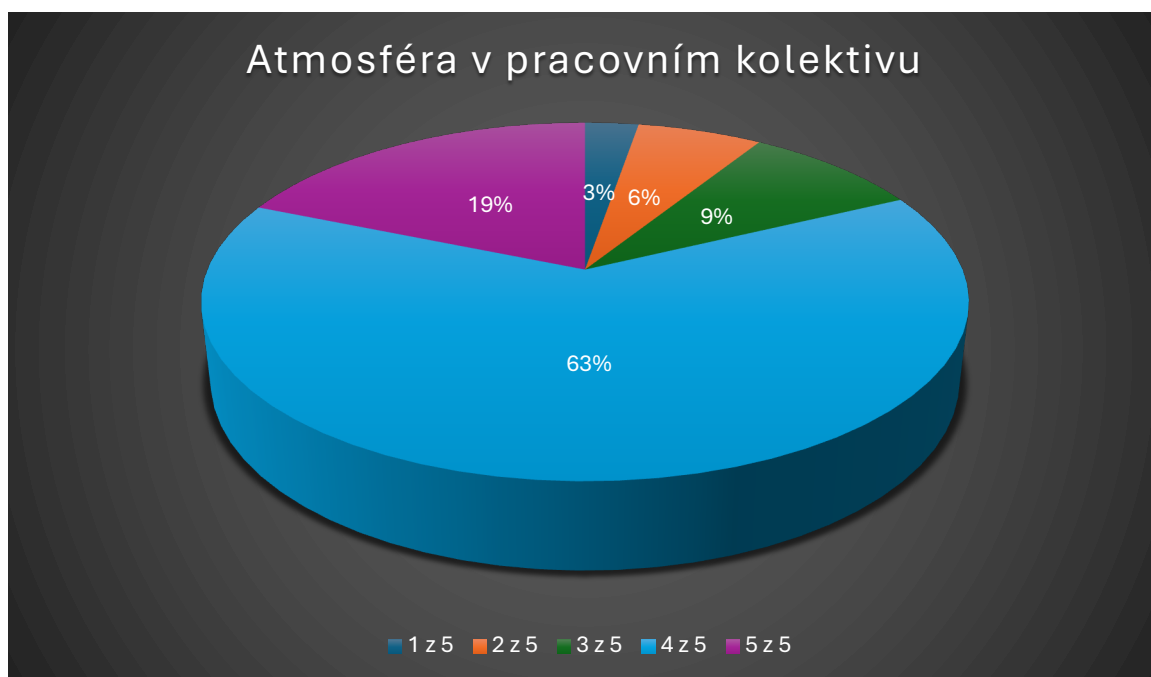
Pro možnosti odpovědí byl taktéž zvolena možnost hodnocení, kdy mohli dotazovaní zvolit míru na stupnici od 1 do 5 bodů. Pouze tři dotazovaní nejsou s atmosférou v pracovním kolektivu spokojeni, 7 dotazovaných zvolilo možnost 2 bodů z 5, 10 respondentů zvolilo neutrální možnost tedy 3 body z 5. Nejvíce respondentů, konkrétně 71, hodnotí 4 body z 5 a 21 dotazovaných hodnotí atmosféru v pracovním kolektivu 5 bodů z 5. Tuto skutečnosti znázorňuje Tabulka č. 10 a Graf č. 10.

Tabulka č. 10 Atmosféra v pracovním kolektivu

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST
1 z 5	3
2 z 5	7
3 z 5	10
4 z 5	71
5 z 5	21
CELKEM	112

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Graf č. 10 Atmosféra v pracovním kolektivu

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Otázka č. 11 Jak často se účastníte firemních akcí a školení ve Fondu ohrožených dětí?

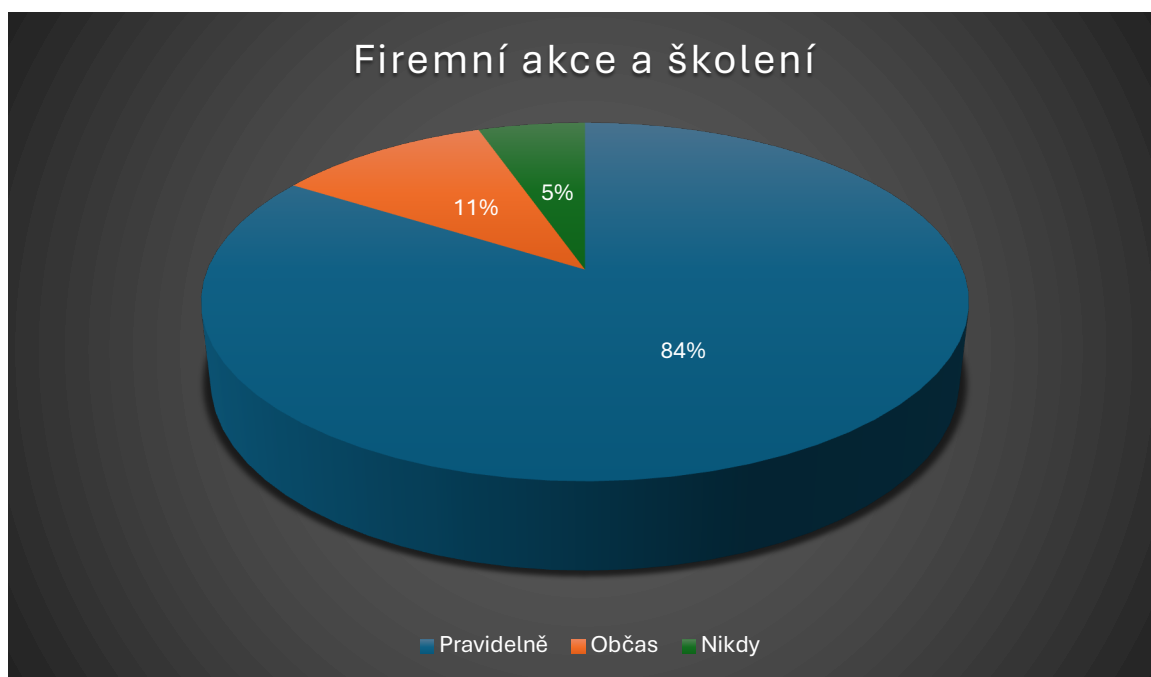
Na tuto otázku měli respondenti možnost odpovědět za pomoci uzavřených odpovědí. Celkem 94 respondentů se zúčastňuje firemních akcí a školení pravidelně, 12 respondentů se zúčastňuje občas a 6 dotazovaných se neúčastní nikdy. Tyto informace jsou vloženy do Tabulky č. 11 a Grafu č. 11.

Tabulka č. 11 Firemní akce a školení

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST
Pravidelně	94
Občas	12
Nikdy	6
CELKEM	112

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Graf č. 11 Firemní akce a školení

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Otázka č. 12 Máte dostatek prostoru pro profesní rozvoj ve Fondu ohrožených dětí?

Pro otázku byla zvolena možnost pouze dvou odpovědí, konkrétně „Ano“ či „Ne“. Všichni dotazovaní se shodli nad odpovědí, tedy všech 112 respondentů odpovědělo na tuto otázku Ano. Opět byly data vloženy do tabulky a grafu, konkrétně do Tabulky č. 12 a Grafu č. 12.

Tabulka č. 12 Profesní rozvoj

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST
Ano	112
Ne	0
CELKEM	112

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Graf č. 12 Profesní rozvoj

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Otázka č. 13 Jak se staráte o svou psychohygienu při pracovním vytížení ve Fondu ohrožených dětí?

Pro tuto otázku byla zvolena možnost otevřených odpovědí. Nejvíce respondentů, celkem 58, uvedlo jako formu psychohygieny sport, 28 respondentů uvedlo wellness, 12 dotazovaných rádo navštěvuje kina a divadla. Celkem 7 respondentů pečuje o svoji psychohygienu při procházkách se psem, další 3 při četbě knih, 2 při péči o svoji zahrádku, jeden respondent volí procházky do přírody a opět jeden respondent volí jako způsob své psychohygieny častá setkání s paní ředitelkou. Tyto informace jsou vloženy do Tabulky č. 13 a Grafu č. 13.

Tabulka č. 13 Psychohygienu

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST
Sport	58
Wellness	28

Tabulka č. 13 Psychohygienu – pokračování

Kino/divadlo	12
Procházky se psem	7
Četba knih	3
Zahrádka	2
Výlety do přírody	1
Častá setkání s paní ředitelkou	1
CELKEM	112

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Graf č. 13 Psychohygienu

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Otázka č. 14 Jaké jsou podle Vás výhody této práce

Na tuto otázku měli respondenti možnost odpovědět dle svého uvážení. Respondenti zmínili celou řadu výhod. Nejvíce respondentů, konkrétně celkem 71, považuje za největší výhodu, že pomáhají dětem. Dále už se odpovědi poměrně liší a dotazovaní se neshodují po desítkách, ale spíše jednotkách dotazovaných. 12

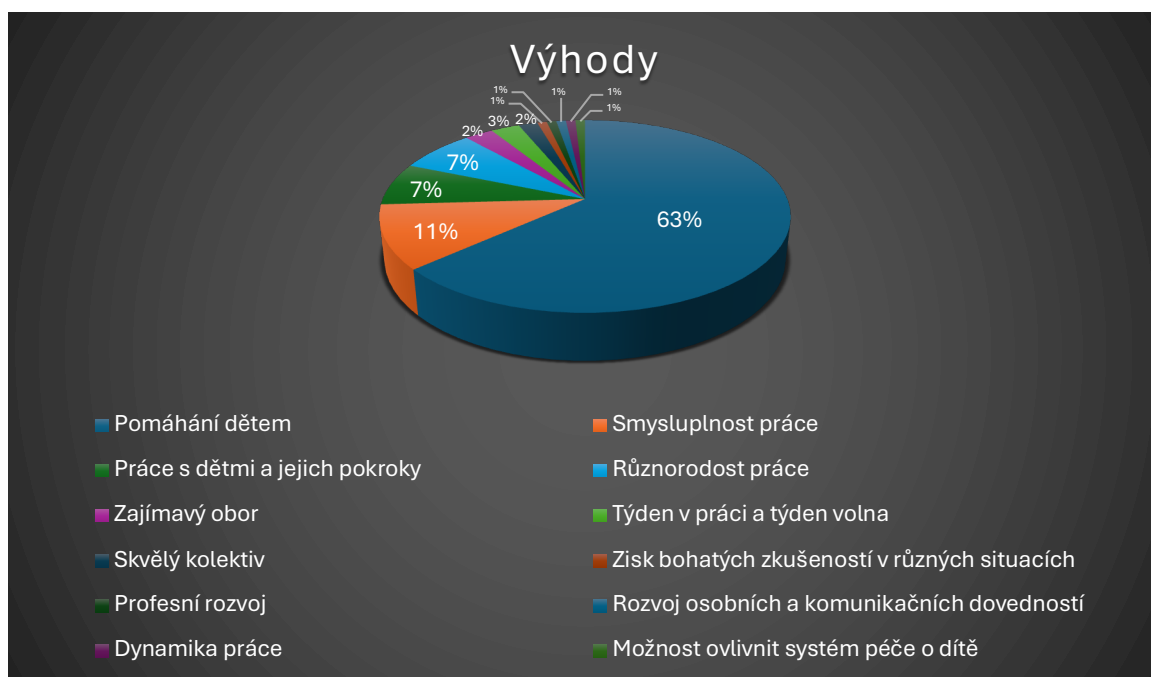
respondentů uvedlo jako největší výhodu smysluplnost práce, 8 respondentů uvedlo různorodost práce, opět 8 respondentů zmínilo práci s dětmi a jejich pokroky. Celkem 3 respondenti uvedli, že je pro ně výhodou týden v práci a týden volna a taktéž 3 zmínili, že se jedná o zajímavý obor, 2 dotazovaní zmínili skvělý kolektiv. Po jednom dotazovaném vnímají na výhodu této práce dynamiku práce, rozvoj osobnostních a komunikačních dovedností, profesní rozvoj, zisk bohatých zkušeností v různých situacích a možnost ovlivnit systém péče o dítě. Pro lepší přehlednost jsou data vložena do Tabulky č. 14 a Grafu č. 14.

Tabulka č. 14 Výhody

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST
Pomáhání dětem	71
Smysluplnost práce	12
Různorodost práce	8
Práce s dětmi a jejich pokroky	8
Zajímavý obor	3
Týden v práci a týden volna	3
Skvělý kolektiv	2
Zisk bohatých zkušeností v různých situacích	1
Profesní rozvoj	1
Rozvoj profesních a komunikačních dovedností	1
Dynamika práce	1
Možnost ovlivnit systém péče o dítě	1
CELKEM	112

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Graf č. 14 Výhody

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Otázka č. 15 Jaké jsou podle Vás nevýhody této práce?

Na tuto otázku mohli taktéž dotazovaní odpovědět libovolně. V tomto případě nebyli odpovědi tak různorodé, jako tomu bylo u předchozí otázky. Celkem 53 respondentů považuje za největší nevýhodu finance, 31 dotazovaných uvedlo psychickou zátěž, o deset méně, tedy 21 respondentů zmínilo časovou náročnost a zbylých 7 uvedlo jako nevýhodu zákony, které dětem nepomáhají. Data jsou opět vloženy do tabulky a grafu, konkrétně do Tabulky č. 15 a Grafu č. 15

Tabulka č. 15 Nevýhody

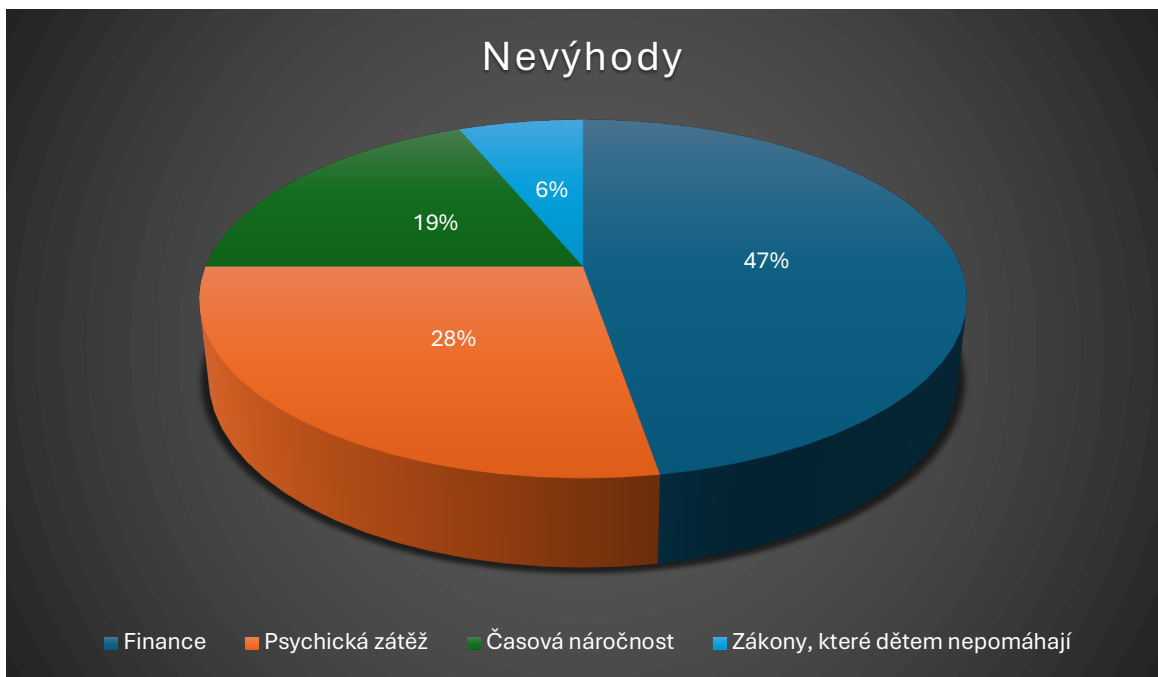
UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST
Finance	53
Psychická zátěž	31
Časová náročnost	21
Zákony, které dětem nepomáhají	7

Tabulka č. 15 Nevýhody – pokračování

CELKEM	112
--------	-----

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Graf č. 15 Nevýhody

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Otázka č. 16 Jste spokojen/a se supervizí ve Vašem zařízení?

Pro tuto otázku byly zvoleny uzavřené odpovědi. Respondenti měli na výběr celkem ze 3 možností. Nejvíce respondentů sdělilo, konkrétně 72, uvedlo, že jsou se supervizí někdy spokojeni někdy nespokojeni, 33 dotazovaných je se supervizí v jejich zařízení spokojených a 7 je nespokojených. Tyto data jsou pro přehlednost uvedeny do Tabulky č. 16 a Grafu č. 16.

Tabulka č. 16 Spokojenost se supervizí

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST
Ano	72

Tabulka č. 16 Spokojenost se supervizí – pokračování

Ne	33
Někdy ano, někdy ne	7
CELKEM	112

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Graf č. 16 Spokojenost se supervizí

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Otázka č. 17 Jakým jedním slovem nebo slovním spojením byste specifikoval/a Fond ohrožených dětí?

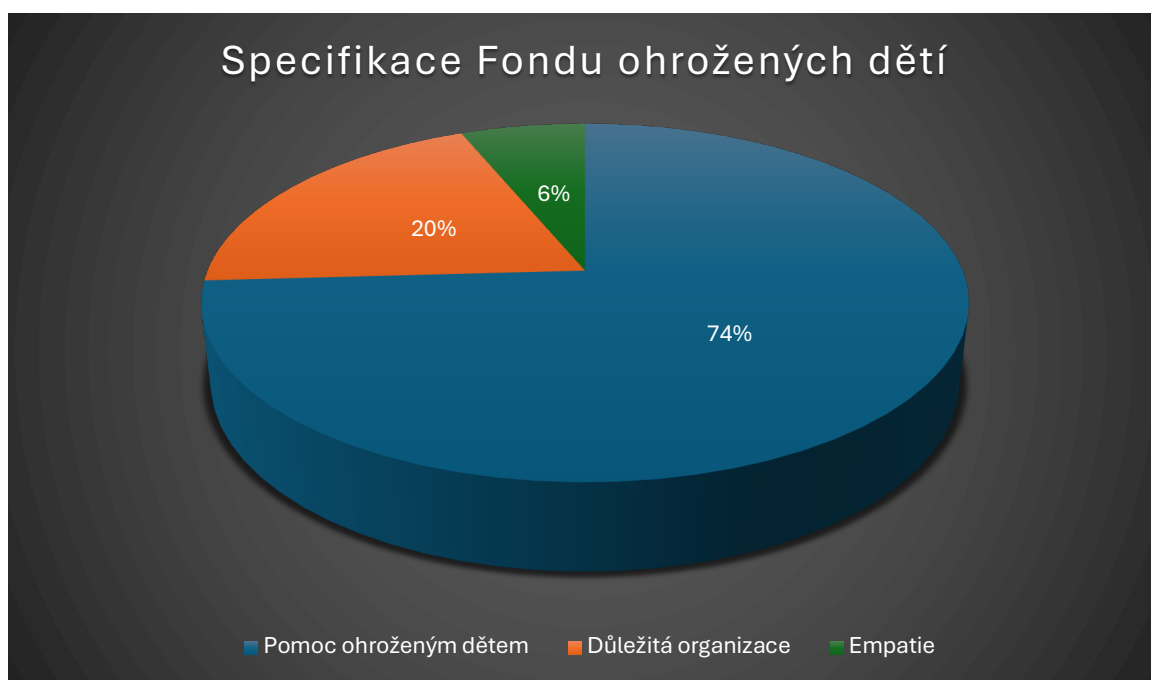
Pro tuto otázku byla opět zvolena možnost otevřených odpovědí. Respondenti se ve svých specifikacích příliš nelišili. Celkem 83 dotazovaných se shodli na specifikaci, že se jedná o pomoc ohroženým dětem. 22 respondentů uvedlo, že se jedná o důležitou organizaci a 7 respondentů v této souvislosti vybavilo slovo empatie. Data a následně procentuální výsledek je uveden do Tabulky č. 17 a Grafu č. 17.

Tabulka č. 17 Specifikace Fondu ohrožených dětí

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST
Pomoc ohroženým dětem	83
Důležitá organizace	22
Empatie	7
CELKEM	112

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Graf č. 17 Specifikace Fondu ohrožených dětí

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Otázka č. 18 Doporučil/a byste práci ve Fondu ohrožených dětí?

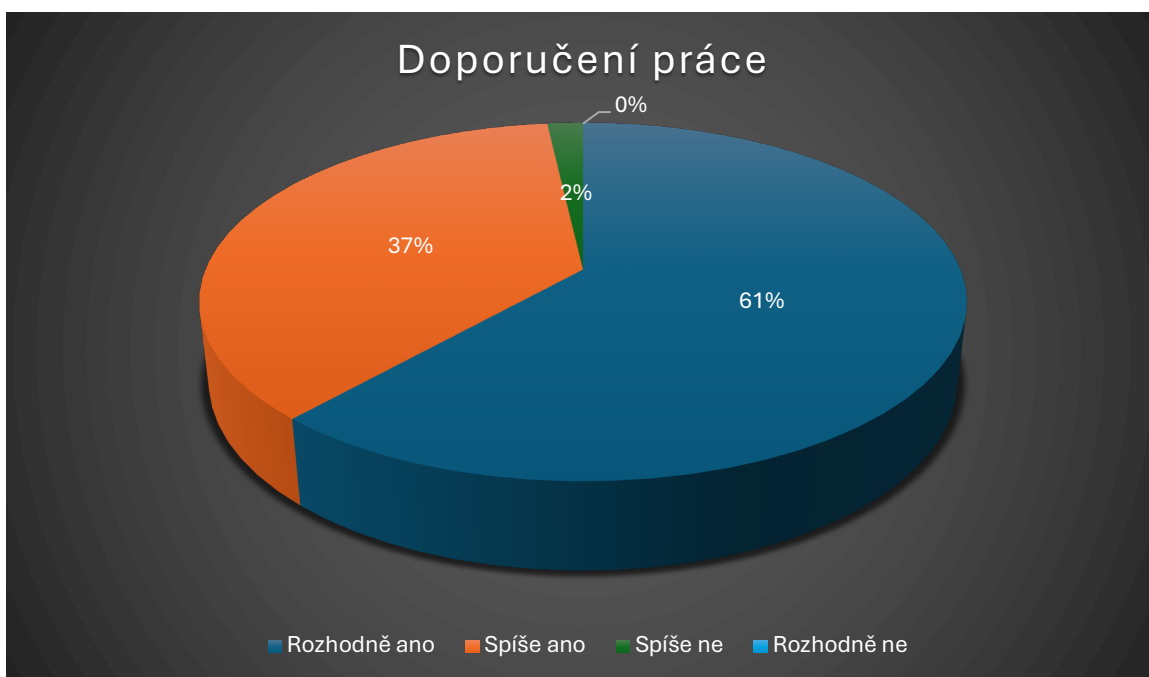
Pro závěrečnou otázku byly zvoleny uzavřené odpovědi za pomoci Likertovy škály. Práci ve Fondu ohrožených dětí by rozhodně doporučilo 69 respondentů, 41 dotazovaných by práci spíše doporučilo a 2 dotazovaní by práci spíše nedoporučili. Nikdo nezvolil možnost, že by práci rozhodně nedoporučil. Opět byla použita tabulka a graf, konkrétně Tabulka č. 18 a Graf č. 18.

Tabulka č. 18 Doporučení práce

UKAZATEL	ABSOLUTNÍ ČETNOST
Rozhodně ano	69
Spíše ano	41
Spíše ne	2
Rozhodně ne	0
CELKEM	112

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

Graf č. 18 Doporučení práce

(zdroj: autorka diplomové práce 2025)

9. Diskuse

Cílem praktické části diplomové práce bylo zjistit nejprve osobní charakteristiky respondentů, konkrétně jakého jsou pohlaví, jejich věk, nejvyšší dosažené vzdělání, v jakém jsou stavu a zda mají taktéž svoje vlastní děti. Zbylá část praktické části se již zabývala praxí respondentů. Konkrétně byly položeny otázky zjišťující délku praxe respondentů, jaká je jejich pracovní pozice, jaká je jejich motivace, dále měli ohodnotit atmosféru a jejich pracovní spokojenost. Praktická část se také zajímala o to, zda se respondenti zúčastňují firemních akcí a školení, zda mají dostatek času na další profesní rozvoj, jak pečují o své duševní zdraví, konkrétně jak vypadá jejich psychohygienu. Dále mohli respondenti libovolně napsat, jaké výhody a nevýhody tato profese má, jedna otázka se zabývala taktéž supervizí. Předposlední otázka měla zjistit, jak by respondenti specifikovali Fond ohrožených dětí a závěrečná 18. otázka se zaměřila na to, zda by respondenti doporučili práci ve Fondu ohrožených dětí svým známým.

Pro tuto diplomovou práci byly taktéž stanoveny výzkumné otázky:

- Jaká je největší nevýhoda této profese?
- Jak respondenti pečují o své psychické zdraví?
- Doporučili by respondenti práci v zařízení FOD Klokánek svým známým?

Výzkumné otázky se podařilo zodpovědět, tudíž byl cíl práce naplněn.

Na základě výše zmíněných výzkumných otázek, byly stanoveny také hypotézy:

- Hypotéza č. 1 - Domnívám se, že více respondentů považuje jako největší nevýhodu při výkonu této práce psychickou zátěž než finance.
- Hypotéza č. 2 - Předpokládám, že respondenti raději v rámci své psychohygieny navštěvují wellness centrum, než sportují.
- Hypotéza č. 3 - Domnívám se, že respondenty více motivuje pomáhat ohroženým dětem než rozvoj v oboru.

Na základě výsledků dotazníkového šetření lze hypotézy nyní vyhodnotit:

- Hypotéza č. 1 – Ke zjištění, zda bude hypotéza potvrzena či nikoliv, byly použity informace z otázky č. 15. „Jaké jsou podle Vás nevýhody této práce“ Tato hypotéza nebyla potvrzena. Jako největší nevýhodu pro práci ve FOD Klokánek uvedlo psychickou zátěž celkem 31 respondentů, což činí celkem 28% (pro lepší přehlednost viz Graf č. 15). Největší nevýhodou dle respondentů jsou finance. Tuto odpověď zvolilo celkem 53 dotazovaných, což činí celkem 47% (taktéž viz Graf č. 15)
- Hypotéza č. 2 – Informace k hypotéze č. 2 bylo možné získat z otázky č. 13. „Jak se staráte o svou psychohygienu při pracovním vytížení ve Fondu ohrožených dětí?“ Tato hypotéza taktéž nebyla potvrzena. Jako formu své psychohygieny zvolila sport nadpoloviční většina respondentů, konkrétně 58 dotazovaných, což činí 52% (viz Graf č. 13). Psychohygienu ve formě návštěvy wellness centra volí celkem 28 respondentů, tedy 25% z celkového počtu (viz Graf č. 13).
- Hypotéza č. 3 – Poslední hypotéze se zaměřovala na motivaci. Na otázku motivace odpovídali respondenti v otázce č. 8 „Co Vás nejvíce motivuje při práci ve Fondu ohrožených dětí.“ Tato hypotéza byla potvrzena. Téměř všichni dotazovaní respondenti, celkem 109, tj. celkem 97% (viz Graf č. 8). Pouze 3 respondenty, což činí 3% (taktéž viz Graf č. 8), nejvíce motivuje rozvoj v oboru. Jako největší nevýhodu pro práci ve FOD Klokánek uvedlo psychickou zátěž celkem 31 respondentů, což činí celkem 28% (pro lepší přehlednost viz Graf 15). Největší nevýhodou dle respondentů jsou finance. Tuto odpověď zvolilo celkem 53 dotazovaných, což činí celkem 47% (taktéž viz Graf 15)

Závěr

Tato diplomová práce se zaměřila na problematiku motivace zaměstnanců pracujících ve Fondu ohrožených dětí, organizaci s nezastupitelnou rolí v oblasti péče o ohrožené děti. Práce s touto cílovou skupinou je specifická a klade vysoké nároky na osobnostní vlastnosti pracovníků.

Teoretická část práce se úvodem věnovala popisu motivace pracovníků v sociálních službách a práci s dětmi. Druhá kapitola už byla zaměřena na dítě a jeho vývoj. Třetí kapitola se zaměřila na cílovou skupinu Fondu ohrožených dětí, tedy na ohrožené děti a děti postihnuté syndromem týraného, zanedbávaného a zneužívaného dítěte. Další dvě kapitoly se věnovaly výše zmíněné organizaci, tedy Fondu ohrožených dětí, a zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc Klokánek včetně popisu pracovníků pečující právě o ohrožené děti. Závěrečná kapitola byla zaměřená na legislativu, tedy konkrétně Zákon o sociálně-právní ochraně dětí, známý také jako zákon č. 369/1999 Sb.

V praktické části byl realizován kvantitativní výzkum mezi zaměstnanci Fondu ohrožených dětí, jehož cílem bylo identifikovat klíčové motivátory, které ovlivňují pracovní motivaci. Výsledky výzkumu ukázaly, že mezi hlavní motivátory patří smysluplnost práce, možnost pomáhat dětem, pozitivní pracovní atmosféra a podpora ze strany vedení. Naopak nespokojenost se ukázala s finančním ohodnocením a vysokou mírou stresu.

Seznam tabulek

Tabulka č. 1. – Pohlaví respondentů

Tabulka č. 2 – Věková struktura respondentů

Tabulka č. 3 – Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Tabulka č. 4 – Stav respondentů

Tabulka č. 5 – Vlastní děti respondentů

Tabulka č. 6 - Délka praxe respondentů

Tabulka č. 7 – Pracovní pozice respondentů

Tabulka č. 8 – Motivace respondentů

Tabulka č. 9 – Spokojenost respondentů

Tabulka č. 10 – Atmosféra v pracovním kolektivu

Tabulka č. 11 – Firemní akce a školení

Tabulka č. 12 – Profesní rozvoj

Tabulka č. 13 – Psychohygiena

Tabulka č. 14 – Výhody

Tabulka č. 15 – Nevýhody

Tabulka č. 16 – Spokojenost se supervizí

Tabulka č. 17 – Specifikace Fondu ohrožených dětí

Tabulka č. 18 – Doporučení práce

Seznam grafů

Graf č. 1. – Pohlaví respondentů

Graf č. 2 – Věková struktura respondentů

Graf č. 3 – Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Graf č. 4 – Stav respondentů

Graf č. 5 – Vlastní děti respondentů

Graf č. 6 - Délka praxe respondentů

Graf č. 7 – Pracovní pozice respondentů

Graf č. 8 – Motivace respondentů

Graf č. 9 – Spokojenost respondentů

Graf č. 10 – Atmosféra v pracovním kolektivu

Graf č. 11 – Firemní akce a školení

Graf č. 12 – Profesní rozvoj

Graf č. 13 – Psychohygiena

Graf č. 14 – Výhody

Graf č. 15 – Nevýhody

Graf č. 16 – Spokojenost se supervizí

Graf č. 17 – Specifikace Fondu ohrožených dětí

Graf č. 18 – Doporučení práce

Seznam použité literatury

- ALLEN, K. Eileen a MAROTZ, Lynn R. *Přehled vývoje dítěte*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-614-4.
- BARVÍKOVÁ, Jana; PALONCYOVÁ, Jana a MACHOVÁ, Jana. *Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc – umístování dětí, podmínky péče o děti, financování provozu*. Praha: VÚPSV, 2012. ISBN 978-80-7416-100-1.
- DUNOVSKÝ, Jiří; DYTRYCH, Zdeněk a MATĚJČEK, Zdeněk. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha: Grada, 1995. ISBN 80-7169-192-5.
- ELLIOTT, Julian a PLACE, Maurice. *Dítě v nesnázích: prevence, příčiny, terapie*. Psyché. Praha: Grada Publishing, 2002. ISBN 80-247-0182-0.
- GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu. 2., rozš. české vyd.* Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0.
- HOVORKA, Daniel. *Sociálně-právní ochrana dětí: praktický průvodce a rádce úředníka*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2021. ISBN 978-80-7616-105-4.
- CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. 2., aktualizované vydání*. Pedagogika. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-5326-3.
- KALHOUS, Zdeněk a OBST, Otto. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-253-X.
- KUCHARSKÁ, Anna a ŠVANCAROVÁ, Daniela. *Bezstarostné roky?: Kroky a krůčky předškolním věkem: poradenství pro rodiče*. Brno: Edika, 2017. ISBN 978-80-266-1105-9.
- MAREŠ, Jiří; PRŮCHA, Jan a WALTEROVÁ, Eliška. *Pedagogický slovník. 3. rozš. a aktualiz. vyd.* Praha: Portál, 2001. ISBN 8071785792.
- MAŠÁT, V.: *Historický pohled. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě a Dětské krizové centrum v Praze. Buletin č. 1 Dětského krizového centra v Praze. 1. vyd., Praha: Dětské krizové centrum, 1995.*

- MATĚJČEK, Zdeněk a DYTRYCH, Zdeněk. *Krizové situace v rodině očima dítěte: dětská závist, žárlivost, nevěra a rozvod, nový partner v rodině, nevlastní sourozenci, vzpomínky z dětství*. Pro rodiče. Praha: Grada Publishing, 2002. ISBN 80-247-0332-7.
- MATOUŠEK, Oldřich. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0366-7.
- MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0232-5.
- MATOUŠEK, Oldřich. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003. ISBN 8071785482.
- MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3., rozš. a přeprac. vyd. Studijní texty. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. ISBN 80-86429-19-9.
- MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-549-0.
- MATOUŠEK, Oldřich. *Státní orgány sociálněprávní ochrany dětí: dobrá praxe z pohledu rodin a pracovníků*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3336-7.
- MEDLÍKOVÁ, Olga. *Umění motivace: Návodů a tipů pro pracovní i rodinný život*. Grada, 2021. ISBN 978-80-271-4336-8.
- PLAMÍNEK, Jiří. *Tajemství motivace: jak zařídit, aby pro vás lidé rádi pracovali*. 3., rozšířené vydání. Poradce pro praxi. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5515-1.
- SHAPIRO, Lawrence E. *Emoční inteligence dítěte a její rozvoj*. Vyd. 4. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0651-4.
- ŠKODA, Jiří a FISCHER, Slavomil. *Sociální patologie: Závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*, 2., rozšířené a aktualizované vydání. Grada, 2014. ISBN 978-80-247-9416-7.

- ŠPECIÁNOVÁ, Šárka. *Ochrana týraného a zneužívaného dítěte*. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-86131-44-0.
- VACÍNOVÁ, Marie; TRPIŠOVSKÁ, Dobromila a FARKOVÁ, Marie. *Psychologie*. Vyd. 2., rozš. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010. ISBN 978-80-7452-008-2.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese: variabilita a patologie lidské psychiky*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-214-9.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd. 5. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0225-7.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 8071783080.
- *Velký sociologický slovník*. 2. díl, P-Ž. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5.

Elektronické

- 359/1999. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>. [cit. 2025-03-28].
- *O FOD*. Online. Dostupné z: <https://www.fod.cz/o-nas>. [cit. 2025-03-28].
- *Občanský zákoník*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>. [cit. 2025-03-28].
- *Zpráva o činnosti za rok 2023*. Online. Dostupné z: <https://www.fod.cz/o-nas/vyrocnni-zpravy-1997-2011>. [cit. 2025-03-28].
- *Klokánek*. Online. Dostupné z: <https://www.fod.cz/nase-cinnost/klokanky>. [cit. 2025-03-28].
- *Kontakty na Klokánky*. Online. Dostupné z: <https://www.fod.cz/kontakt/kontakty-na-klokanky>. [cit. 2025-03-28].
- *Listina základních práv a svobod*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>. [cit. 2025-03-28].
- *SPOD*. Online. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/vyhledavani?text=SPOD>. [cit. 2025-03-28].
- *Úmluva o právech dítěte*. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-104>. [cit. 2025-03-28].

- *Zařízení FOD Klokánek, kde byl ukončen provoz.* Online. Dostupné z: <https://www.fod.cz/kontakt/zarizeni-fod-klokanek-kde-byl-ukoncen-provoz>. [cit. 2025-03-28].
- *Zákon č. 109/2002 Sb.* Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-109>. [cit. 2025-03-28].

Abstrakt

Tato diplomová práce se věnuje motivaci zaměstnanců Fondu ohrožených dětí, organizace zaměřené na pomoc dětem v krizových situacích. První část shrnuje teoretické poznatky o motivaci, vlivu výchovy na vývoj dítěte a charakteristice ohroženého dítěte. Následně je představen Fond ohrožených dětí a jeho zařízení Klokánek. Praktická část prostřednictvím dotazníkového šetření analyzuje faktory, které zaměstnance nejvíce motivují. Výsledky ukazují, že zásadní roli hrají vnitřní motivátory, především smysluplnost práce, možnost přímé pomoci dětem a podpora kolektivu. Výzkum zároveň upozorňuje na význam ocenění a profesního rozvoje pro udržení pracovní spokojenosti v náročném prostředí sociálních služeb.

Abstract

This thesis focuses on the motivation of employees working for the Fund for Children at Risk, an organization dedicated to supporting children in crisis situations. The first part summarizes theoretical knowledge about motivation, the influence of upbringing on child development, and the characteristics of children at risk. The Fund for Children at Risk and its facility "Klokánek" are subsequently introduced. The practical part uses a questionnaire survey to analyze the factors that most motivate employees. The results show that intrinsic motivators play a key role, particularly the meaningfulness of work, the opportunity to help children directly, and support from colleagues. The research also highlights the importance of recognition and professional development in maintaining job satisfaction in the demanding field of social services.